

ANALÝZA STAVU ŠKOLSKÝCH KNIŽNÍC ZA ROK 2024 A PROJEKTY NA PODPORU ČÍTANIA

Rozália Cenigová

VYMEDZENIE A SPÔSOB REALIZÁCIE ŠTÁTNEHO ŠTATISTICKÉHO ZISŤOVANIA

Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo školstva“) v zmysle zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov vykonáva každoročne štátne štatistické zisťovanie v oblasti školských knižníc. Štatistické zisťovanie sa riadi Programom štátnych štatistických zisťovaní, ktorý zostavuje Štatistický úrad Slovenskej republiky v súčinnosti s ministerstvom školstva. Štátne štatistické zisťovanie za oblasť školských knižníc je realizované prostredníctvom ročného štatistického *Výkazu o školskej a akademickej knižnici Škol (MŠVVM SR) 10 – 01* (ďalej len „štatistický výkaz“). Spravodajskou jednotkou štatistického zisťovania je **základná škola, gymnázium, stredná odborná škola, konzervatórium alebo škola pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami**, ktorej organizačným útvarom je školská knižnica. Škola vyplňa štatistické údaje prostredníctvom elektronického štatistického zisťovania ministerstva školstva. Koordináciou a zabezpečením všetkých úloh a povinností súvisiacich s výkonom štatistického zisťovania je poverené Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky (ďalej len „CVTI SR“) v spolupráci s regionálnymi úradmi školskej správy v sídle kraja (ďalej len „RÚŠŠ“).

VÝSLEDKY ŠTÁTNEHO ŠTATISTICKÉHO ZISŤOVANIA

Základom pre vypracovanie analýzy boli štatistické údaje, ktoré vykázali školské knižnice v štatistickom výkaze za rok 2024. Školské knižnice pri vyplňovaní štatistických výkazov prevzali súhrnné údaje z odbornej povinnej evidencie a z doplňujúcich evidencií, ktoré priebežne viedli počas kalendárneho roka a ktoré uzatvorili k 31. decembru 2024.

Doplňujúcimi materiálmi pri vypracúvaní analýzy boli platné právne predpisy z oblasti knihovníctva, metodické odporúčania, interné správy a poznatky metodiky pre školské knižnice. Súčasť analýzy tvoria takisto zapracované poznatky, ktoré boli získané metódikou pre školské knižnice zo **1 126 poskytnutých odborných konzultácií** počas zberu a kontroly štatistických údajov o školských knižniciach v štatistických výkazoch od 10. januára 2025 do 5. marca 2025, a rovnako aj informácie z printových a elektronických médií, riadené telefonické rozhovory s vybranými zriaďovateľmi školských knižníc a so školskými knihovníkmi.

Jadro dokumentu tvoria aktuálne informácie o stave knižničného fondu, používateľoch, výpožičkách a službách, vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatiach, informačných technológiách, zamestnancoch školských knižníc a hospodárení školských knižníc. Súčasťou analýzy sú uvedené inšpiratívne a vynikajúce príklady dobrej praxe zo školských knižníc a

podnetné informácie o výnimočných projektoch, ktoré boli zamerané na rozvoj jazykovej kultúry a čitateľskej gramotnosti žiakov v Slovenskej republike a v Českej republike a ktoré zorganizoval Národný inštitút vzdelávania a mládeže (ďalej len „NIVaM“). Analýzu dopĺňa stručný prierez vybraných činností NIVaM pre školské knižnice za kalendárny rok 2024, zhrnutie výrazne pozitívnych zistení a pretrvávajúcich negatívnych zistení v oblasti zabezpečenia prevádzky a činnosti školských knižníc a návrh opatrení na skvalitnenie úrovne zabezpečenia prevádzky a činnosti školských knižníc.

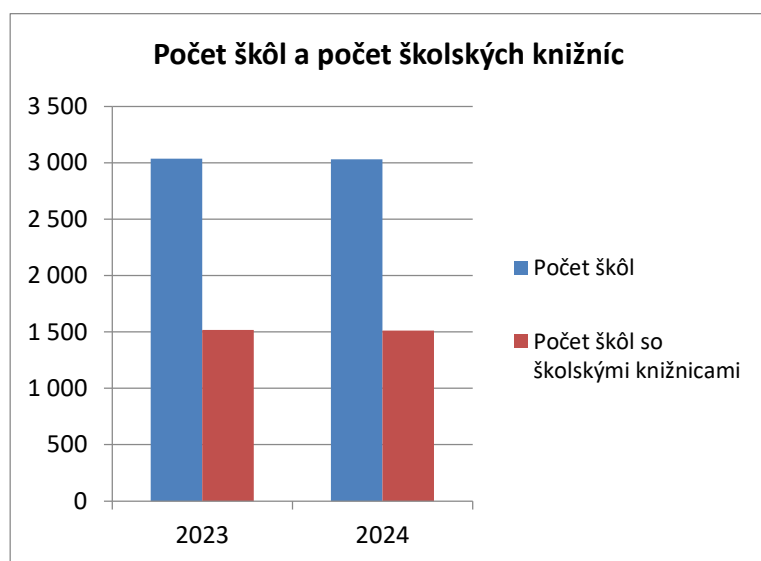
POČET ŠKÔL A ŠKOLSKÝCH KNIŽNÍC

Podľa celkového sumáru štatistického zisťovania bolo k 31. decembru 2024 evidovaných **1 512 školských knižníc**, ktoré boli zriadené v súlade so **zákonom č. 126/2015 Z. z. o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 38/2014 (ďalej len „zákon o knižniciach“)**. Školské knižnice boli súčasťou 1 512 základných škôl, gymnázií, stredných odborných škôl, konzervatórií a škôl pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ďalej len „školy“). Uvedeným školám poskytovali informačné a dokumentačné zabezpečenie výchovy a vzdelávania a výchovno-vzdelávacích potrieb (tabuľka 1).

Tabuľka 1 Počet škôl a školských knižníc v rokoch 2023 a 2024

Ukazovateľ	2023	2024	Nárast/pokles (%)
Počet škôl	3 036	3 030	-0,20
Počet škôl so školskými knižnicami	1 516	1 512	-0,26
z toho integrované s verejnou knižnicou	23	22	4,35

Graf 1 Počet škôl a počet školských knižníc v rokoch 2023 a 2024

Po štrnásťkrát sa uskutočnil adresný zber štatistických údajov o školských knižniciach, a to na základe **webového registra**, ktorý bol vytvorený z identifikačných údajov o školských

knižniciach, ktoré systematicky vedie NIVaM v **Adresári školských knižníc**. Do webovej aplikácie mali teda prístup len tie školy, ktorých školské knižnice boli zároveň zaevidované v uvedenom Adresári školských knižníc a v **Zozname knižníc Slovenskej republiky**, ktorý vedie Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo kultúry“), a to na základe zaslaného tlačiva *Oznámenie o zriadení knižnice a návrh na zápis do zoznamu knižníc*.

V priebehu roka 2024 bolo zrušených **7 školských knižníc**, a to v dôsledku ich **vyradenia** zo siete škôl a školských zariadení ministerstvom školstva.

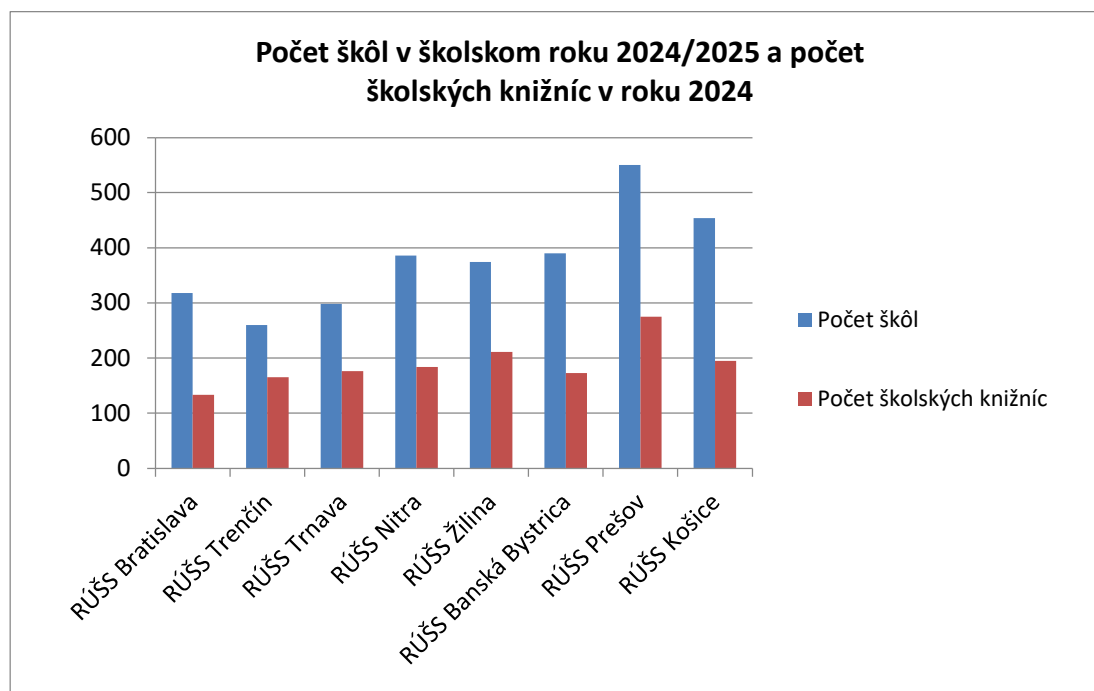
V sledovanom štatistickom období bola zriadená **1 školská knižnica** a **2 školské knižnice** obnovili svoju činnosť po dlhých rokoch.

Z celkového počtu **3 030 škôl** evidovaných v sieti škôl a školských zariadení ministerstva školstva v školskom roku 2024/2025 nemalo zriadenú školskú knižnicu v súlade s platnou legislatívou **približne 50 % škôl**. Tieto školy využívali na informačné a dokumentačné zabezpečenie výchovy a vzdelávania a výchovno-vzdelávacích potrieb prevažne svoje kabinetné zbierky kníh a iných informačných zdrojov (tabuľka 2 a graf 2). Niektoré základné školy využívali aj knižnično-informačné služby pobočiek verejných knižníc, ktoré boli zriadené v ich priestoroch a ktoré poskytovali knižnično-informačné služby buď denne, alebo len jeden deň v týždni.

Tabuľka 2 Počet škôl v školskom roku 2024/2025 a počet školských knižníc v roku 2024 v rámci RÚŠS v sídle kraja

Ukazovateľ	Počet škôl	Počet školských knižníc	%
RÚŠS Bratislava	318	133	42
RÚŠS Trenčín	260	165	63
RÚŠS Trnava	298	176	59
RÚŠS Nitra	386	184	48
RÚŠS Žilina	374	211	56
RÚŠS Banská Bystrica	390	173	44
RÚŠS Prešov	550	275	50
RÚŠS Košice	454	195	43
Spolu Slovenská republika	3 030	1 512	50

Graf 2 Počet škôl v školskom roku 2024/2025 a počet školských knižníc v roku 2024 v rámci RÚŠS v sídle kraja

KNIŽNIČNÝ FOND

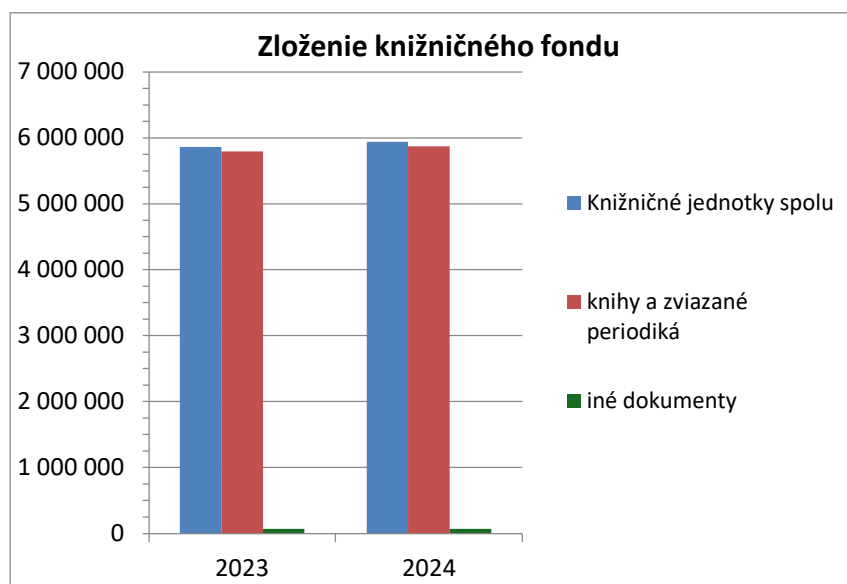
Školské knižnice k 31. decembru 2024 evidovali v prírastkových zoznamoch **5 941 413 knižničných jednotiek** (tabuľka 3). Po prepočítaní uvedeného počtu knižničných jednotiek s počtom školských knižníc pripadlo na 1 školskú knižnicu približne **3 930 knižničných jednotiek**, čo je až o 63 knižničných jednotiek viac ako v roku 2023. Je potrebné podotknúť, že z celkového počtu 1 512 školských knižníc evidovalo vo svojom knižničnom fonde až **13 školských knižníc** menej ako 200 knižničných jednotiek. V predchádzajúcom roku to bolo o 2 školské knižnice menej.

Tabuľka 3 Knižničný fond v školských knižniciach v rokoch 2023 a 2024

Ukazovateľ	2023	2024	Nárast/pokles (%)
Knižničné jednotky spolu	5 861 703	5 941 413	+1,36
z toho knihy a zviazané periodiká	5 791 792	5 871 578	+1,38
Počet titulov dochádzajúcich periodík	747	635	-14,99
Ročný prírastok knižničných jednotiek	103 579	99 210	-4,22
Úbytky knižničných jednotiek	78 361	81 588	+4,12

Z celkového počtu 1 512 školských knižníc len **358 školských knižníc** (24 %) v štatistických výkazoch vykázalo okrem kníh a zviazaných periodík (vrátane dokumentov v Braillovom písme, ktoré sa evidujú ako tlačeneé dokumenty) aj audiovizuálne dokumenty (napr. hudobné cédečká, audiokazety, videokazety, dévedéčka), elektronické dokumenty (napr. CD ROM, multimediálne digitálne dokumenty) a iné špeciálne dokumenty (graf 3). Pre porovnanie v roku 2023 to bolo 361 školských knižníc (približne 24 %).

Graf 3 Zloženie knižničného fondu v školských knižniciach v rokoch 2023 a 2024

Počet knižničných jednotiek po prepočítaní s celkovým počtom registrovaných používateľov sa oproti predchádzajúcemu roku nezmenil. Na **jedného registrovaného používateľa** pripadlo približne **24 knižničných jednotiek**. Takisto počet knižničných jednotiek po prepočítaní s celkovým počtom potenciálnych používateľov zostal rovnaký ako za predchádzajúce štatistické obdobie. Na **jedného potenciálneho používateľa** pripadlo približne **12 knižničných jednotiek**.

Počet **titulov dochádzajúcich periodík** po prepočítaní na jednu školskú knižnicu predstavoval **0,42 titulu**. Oproti predchádzajúcemu roku je to nepatrný pokles o 0,07 titulu. Je potrebné dodať, že školské knižnice do počtu titulov dochádzajúcich periodík započítavajú už len tie noviny a časopisy, ktoré priamo odoberajú do svojich priestorov.

Školské knižnice realizovali akvizíciu knižničného fondu v súlade so špecializáciou svojej školy, s obsahom svojho školského vzdelávacieho programu, učebnými osnovami, regionálnou príslušnosťou, jazykovými znalosťami a informačnými potrebami svojich používateľov. Doplňovanie formou nákupu, darom alebo inak (napr. náhradou za stratený knižničný dokument, bezodplatným prevodom) urobilo len **61 % školských knižníc**.

Negatívnou správou je, že bol opäť zaznamenaný **pokles ročného prírastku knižničných jednotiek**. Pozitívnou správou je, že oproti roku 2023 sa znížil až o 11 %. Za uvedený rok predstavoval pokles približne **15 %**. Ročný prírastok v roku 2024 nevykázalo 595 školských knižníc (39 %). V roku 2023 to bolo o jednu školskú knižnicu menej.

Za povšimnutie stojí skutočnosť, že **najväčší pokles ročného prírastku knižničných jednotiek** v porovnaní s predchádzajúcim štatistickým obdobím pritom zaznamenali v klesajúcom poradí:

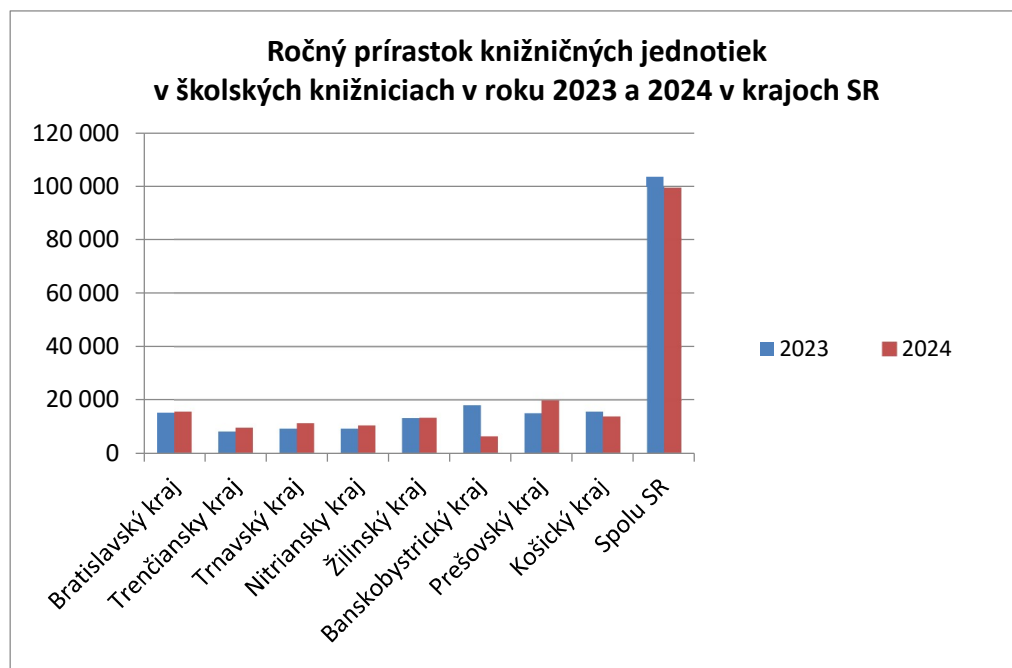
- školské knižnice z Banskobystrického kraja **pokles o 65,31 %** (v roku 2023 nárast o 40,81 %)
- školské knižnice z Košického kraja **pokles o 12,36 %** (v roku 2023 nárast o 1,05 %),
- školské knižnice zo Žilinského kraja **pokles o 0,32 %** (v roku 2023 pokles o 7,60 %),

- školské knižnice z Bratislavského kraja **nárast o 2,64 %** (v roku 2023 pokles o 22,97%),
- školské knižnice z Nitrianskeho kraja **nárast o 11,78 %** (v roku 2022 pokles o 38,56 %),
- školské knižnice z Trenčianskeho kraja **nárast o 16,14 %** (v roku 2023 pokles o 1,86 % a v roku 2021 nárast o 120,02 %),
- školské knižnice z Trnavského kraja **nárast o 20,90 %** (v roku 2023 pokles o 51,64 %),
- školské knižnice z Prešovského kraja **nárast o 31,08 %** (v roku 2023 pokles o 16,10 %).

Tabuľka 4 Ročný prírastok knižničných jednotiek v školských knižniciach v rokoch 2023 a 2024 v krajoch Slovenskej republiky

Ukazovateľ	2023	2024	Nárast/pokles (%)
Bratislavský kraj	15 093	15 492	+2,64
Trenčiansky kraj	8 171	9 490	+16,14
Trnavský kraj	9 231	11 161	+20,90
Nitriansky kraj	9 213	10 298	+11,78
Žilinský kraj	13 229	13 187	-0,32
Banskobystrický kraj	18 051	6 258	-65,33
Prešovský kraj	14 995	19 656	+31,08
Košický kraj	15 596	13 668	-12,36
Spolu Slovenská republika	103 579	99 210	-4,21

Graf 4 Ročný prírastok knižničných jednotiek v školských knižniciach v rokoch 2023 a 2024 v krajoch Slovenskej republiky

Ročný prírastok po prepočítaní na jedného registrovaného používateľa bol **0,41 knižničnej jednotky**. Oproti roku 2023 sa nepatrne znížil, a to o 0,02 knižničnej jednotky. Pritom ročný

prírastok knižničných jednotiek vo forme kúpy predstavoval približne **22 % z optimálneho ročného prírastku**. *Model školskej knižnice* totiž odporúča školským knižniciam, aby každý rok zakúpili 3 knižničné jednotky (zväzky) na jedného registrovaného používateľa. V roku 2024 až **57 %** zriaďovateľov školských knižníc nevyčlenilo zo svojich rozpočtov žiadne finančné prostriedky na aktívnu akvizíciu knižničného fondu.

Školské knižnice získali **najväčší prírastok knižničných jednotiek** napríklad:

- z eurofondovej výzvy zameranej **na budovanie a zlepšenie technického vybavenia jazykových učební, školských knižníc, odborných učební rôzneho druhu v základných školách** v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu Ministerstva investícií regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky. Na nákup knižničného fondu pre jednu školskú knižnicu bol stanovený limit 37 500 €¹.
- z národného projektu **Podpora digitálnej transformácie vzdelávania**,
- z rozvojového projektu ministerstva školstva *Čítame pre radosť*².

V roku 2024 vykázalo **19 školských knižníc integrovaných s verejnými knižnicami** (86 %) z celkového počtu 22 školských knižníc integrovaných s verejnými knižnicami ročný prírastok knižničných jednotiek. Pre porovnanie uvádzame, že v roku 2023 vykázalo ročný prírastok knižničného fondu 18 školských knižníc integrovaných s verejnými knižnicami (78 %). Za výrazne negatívnu správu považujeme skutočnosť, že až **3 školské knižnice integrované s verejnými knižnicami** počas roka 2024 nezakúpili a ani iným spôsobom nezískali **žiadnu knižničnú jednotku** do svojho knižničného fondu.

Školské knižnice v súlade s knižničným zákonom a vyhláškou ministerstva kultúry č. 201/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o spôsobe vedenia odbornej evidencie knižničných dokumentov a o revízii a vyradovaní knižničného fondu v knižniciach, vyradili zo svojich knižničných fondov **81 588 knižničných jednotiek**, ktoré napríklad nezodpovedali odbornej špecializácii danej školy, boli multiplikátom alebo duplikátom knižničného dokumentu, boli z obsahovej stránky zastarané, boli poškodené alebo stratené. Revíziu knižničného fondu vykonalo 272 školských knižníc.

¹ Prioritnou osou uvedenej eurofondovej výzvy je *lahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám*. Jej špecifickým cieľom je *zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl*. Celková alokácia na výzvu je **54 634 430 €**. Pri školskej knižnici boli stanovené celkové oprávnené výdavky v sume **52 450 €**. Na technické a technologické vybavenie školskej knižnice bol stanovený limit 6 900 €, na knižničný fond bol stanovený limit 37 500 € a na nábytok bol stanovený limit 8 050 €. Spolu bolo podporených 158 školských knižníc. Oprávnenými prijímateľmi financií sú organizácie štátnej správy, obce, samosprávne kraje, mimovládne organizácie a subjekty štátnej správy.

² Účelom výzvy bolo posilnenie pozitívneho vzťahu ku knihám, k čítaniu a budovaniu čitateľského sebavedomia u detí a mladších žiakov. Oprávnenými žiadateľmi boli materské školy, základné školy, špeciálne materské školy, špeciálne základné školy, spojené školy, ktoré mali organizačnú zložku materská škola alebo základná škola, zaradené do siete škôl a školských zariadení ministerstva školstva. Maximálna výška finančných prostriedkov závisela od počtu zapojených tried, pričom škola mohla zapojiť maximálne 4 triedy a v prípade škôl s viac ako 500 žiakmi, mohla škola zapojiť maximálne 6 tried. Na každú zapojenú triedu pripadali finančné prostriedky vo výške 250 €. Oprávnenosť čerpania výdavkov bola od 1. októbra 2023 do 31. marca 2024. Podporené školy si mohli v danom období zakúpiť knihy pre deti a žiakov, knihy pre učiteľov (jedna kniha na triedu, v ktorej sa bude zriaďovať alebo dopĺňať triedna knižnica) alebo audioknihy pre deti a žiakov. Ministerstvo školstva vyčlenilo na realizáciu rozvojového projektu sumu 210 000 €.

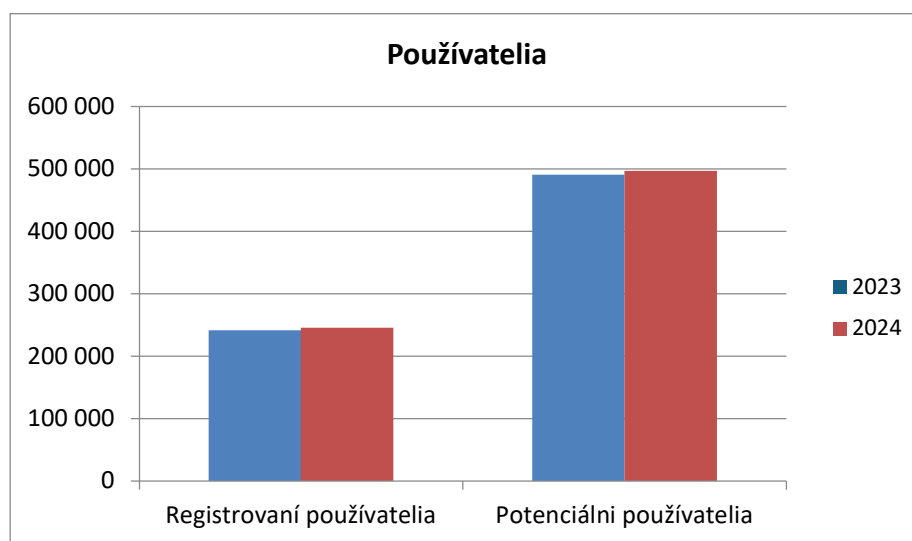
POČET POUŽÍVATEĽOV

Na základe prepočítania štatistických údajov bolo zistené, že počet **registrovaných používateľov z celkového počtu potenciálnych používateľov** sa oproti predchádzajúcemu štatistickému obdobiu nezmenil. V oboch rokoch 2023 a 2024 predstavoval **49 %**. Oproti uvedenému roku sa zvýšil **počet registrovaných používateľov o 1,68 %** a počet **potenciálnych používateľov o 1,19 %** (tabuľka 5). Z celkového počtu 1 512 školských knižníc vykázalo **271 školských knižníc (18 %) rovnaký počet registrovaných používateľov i potenciálnych používateľov**. Pre zaujímavosť uvádzame, že v roku 2023 až 80 % školských knižníc vykázalo rovnaký počet registrovaných používateľov i potenciálnych používateľov. Tento štatistický údaj sa bral ako orientačný, nakoľko z riadených rozhovorov so školskými knihovníkmi počas štatistického zberu (január až február 2024) vyplynulo, že niektorí z nich vykázali ten istý celkový počet registrovaných používateľov, ako bol celkový počet potenciálnych používateľov. Ako dôvod uvádzali, že všetci žiaci, pedagogickí a odborní zamestnanci „mohli prísť do školskej knižnice a využiť ich knižnično-informačné služby“³.

Tabuľka 5 Používatelia v školských knižniciach v rokoch 2023 a 2024

Ukazovateľ	2023	2024	Nárast/pokles (%)
Registrovaní používatelia	241 403	245 470	+1,68
Potenciálni používatelia	490 930	496 750	+1,19

Graf 5 Používatelia v školských knižniciach v rokoch 2023 a 2024

V klesajúcom poradí uvádzame percentuálne vyjadrenie **počtu registrovaných používateľov z celkového počtu potenciálnych používateľov** v školských knižniciach v krajoch Slovenskej republiky v rokoch 2024 a 2023:

- **55,19 %** školské knižnice Banskobystrického kraja (rovnako 54 % v roku 2023),
- **53,82 %** školské knižnice Trenčianskeho kraja (53 % v roku 2023),

³ Vedúci školskí knihovníci urobili nápravu v evidencii registrovaných používateľov, a to na základe vypracovaného odporúčania, ktoré bolo uvedené v *metodickom usmernení č. 1/2024 k povinným evidenciám školskej knižnice* a ktoré im bolo zaslané metodikou školských knižníc v marci 2024.

- **51,40 %** školské knižnice Nitrianskeho kraja (52 % v roku 2023),
- **50,18 %** školské knižnice Košického kraja (50 % v roku 2023),
- **50,15 %** školské knižnice Žilinského kraja (51 % v roku 2023),
- **49,71 %** školské knižnice Prešovského kraja (48 % v roku 2023),
- **48,23 %** školské knižnice Trnavského kraja (49 % v roku 2023),
- **39,62 %** školské knižnice Bratislavského kraja (40 % v roku 2023).

Počas sledovaného štatistického obdobia bol v **školských knižniciach integrovaných s verejnými knižnicami** zaznamenaný **nárast počtu registrovaných používateľov** v porovnaní s vykázaným **počtom potenciálnych používateľov o 5 %**. V roku 2024 predstavoval počet registrovaných používateľov z celkového počtu potenciálnych používateľov 81 % a v roku 2023 to bolo 76 %

VÝPOŽIČKY

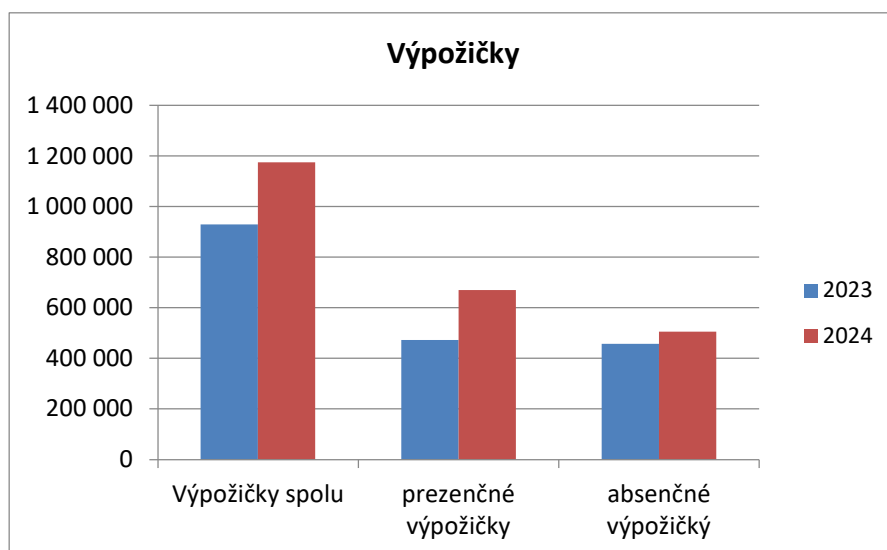
V porovnaní s predchádzajúcim štatistickým obdobím sa **počet výpožičiek** v roku 2024 **výrazne zvýšil**. Celkový počet výpožičiek sa zvýšil o **26 %** (tabuľka 6), počet prezenčných výpožičiek o **42 %** (graf 6) a počet absenčných výpožičiek o **10 %**. Pre porovnanie uvádzame, že v roku 2023 vzrástol celkový počet výpožičiek oproti predchádzajúcemu štatistickému obdobiu o 8 %, počet prezenčných výpožičiek o 12 % a počet absenčných výpožičiek o 4 %.⁴

Tabuľka 6 Výpožičky v školských knižniciach v rokoch 2023 a 2024

Ukazovateľ		2023	2024	Nárast/Pokles (%)
Výpožičky spolu		928 849	1 174 134	+26,41
v tom	prezenčné	471 724	669 354	+41,90
	absenčné	457 125	504 780	+10,43
Počet prevádzkových hodín pre používateľov za týždeň		5 602	5 283	-5,70

⁴ Významnou mierou prispelo ku skvalitneniu vykazovaných štatistických údajov aktívne kontaktovanie a metodické usmerňovanie jednotlivých spravodajských jednotiek metódickou pre školské knižnice počas zberu štatistických údajov od 10. januára do 28. februára 2025, ktoré v uvedených štatistických ukazovateľoch vykázali zmätočné údaje.

Graf 6 Výpožičky v školských knižniciach v rokoch 2023 a 2024

Na základe prepočítaných štatistických údajov o celkovom počte výpožičiek a registrovaných používateľov za roky 2023 a 2024 bolo zistené, že celkový počet výpožičiek na **jedného registrovaného používateľa je 5 výpožičiek**. Oproti predchádzajúcim štatistickým obdobiam, kedy vychádzali približne 4 výpožičky na jedného registrovaného používateľa, sa celkový počet výpožičiek **zvýšil** približne o **1 výpožičku**.

Pre zaujímavosť uvádzame v klesajúcom poradí **nárast výpožičiek** za rok 2024 v porovnaní s rokom 2023 v školských knižniciach v krajoch Slovenskej republiky:

- o **45 %** školské knižnice Prešovského kraja (v roku 2023 pokles o 4 %),
- o **42 %** školské knižnice Košického kraja (v roku 2023 nárast o 4 %),
- o **36 %** školské knižnice Nitrianskeho kraja (v roku 2023 nárast o 4 %),
- o **25 %** školské knižnice Bratislavského kraja (v roku 2023 nárast o 5 %),
- o **21 %** školské knižnice Trnavského kraja (v roku 2023 nárast o 23 %),
- o **21 %** školské knižnice Banskobystrického kraja (v roku 2023 nárast o 19 %),
- o **15 %** školské knižnice Žilinského kraja (v roku 2023 nárast o 11 %),
- o **12 %** školské knižnice Trenčianskeho kraja (v roku 2023 nárast o 9 %).

Pri poskytovaní výpožičiek knižničných dokumentov v školskej knižnici (absenčných výpožičiek) a výpožičiek knižničných dokumentov mimo priestorov školskej knižnice (prezenčných výpožičiek) prevládajú tieto negatívne skutočnosti:

- **nedostatočná evidencia absenčných výpožičiek,**
Napríklad niektoré školské knižnice neevidovali knihy, ktoré boli zbrané zo školskej knižnice do takzvaných triednych knižníc, ako absenčne výpožičky. Takisto nevykonávali prolongáciu absenčných výpožičiek spomínaných kníh alebo aj iných knižničných dokumentov, ktoré boli vypožičané na domov alebo do kabinetov.
- **nedostatočná evidencia prezenčných výpožičiek,**
Napríklad niektoré školské knižnice neevidovali prezenčné výpožičky knižničných dokumentov, s ktorými ich používatelia pracovali buď jednotlivo v školskej knižnici a počas maturitných skúšok v triedach, alebo spoločne v rámci vzdelávacieho a kultúrno-

spoločenského podujatia, prípadne na vyučovacích hodinách (knižničné dokumenty boli vypožičané do tried),

- **neposkytovanie absenčných výpožičiek,**
Napríklad 275 školských knižníc rovnako ako v roku 2023 buď neevidovalo v súlade s platnou legislatívou, alebo vôbec neposkytovalo absenčné výpožičky,
- **neposkytovanie prezenčných výpožičiek,**
Napríklad 50 školských knižníc rovnako ako v roku 2023 buď neevidovalo v súlade s platnou legislatívou, alebo vôbec neposkytovalo prezenčné výpožičky,
- **nezáujem uspokojovať informačné potreby, požiadavky a záujmy používateľov školskej knižnice aj formou poskytovania absenčných výpožičiek a prezenčných výpožičiek.**

Napríklad až 42 školských knižníc za rok 2024 vykázalo menej ako 50 celkových výpožičiek. Išlo najmä o školské knižnice, ktoré boli súčasťou stredných odborných škôl, základných škôl s vyučovacím jazykom maďarským a málotriedok. Medzi 42 školskými knižnicami sa nachádzali aj 3 školské knižnice, ktoré boli súčasťou gymnázií, čo je zvlášť mimoriadne negatívna správa.

Uvedené negatívne skutočnosti boli zistené pri kontrole vyplnených štatistických výkazov a počas riadených rozhovoroch s dotknutými spravodajskými jednotkami.

Nárast celkového počtu **výpožičiek** vykázali aj **školské knižnice integrované s verejnými knižnicami**, a to o **22 %**. V roku 2023 bol nárast celkového počtu výpožičiek o 15 %.

Po prepočítaní celkového počtu **týždenných prevádzkových hodín – výpožičných hodín** s celkovým počtom školských knižníc bolo zistené, že jedna školská knižnica poskytovala knižnično-informačné služby svojim používateľom v priemere **3 hodiny a 49 minút**. Oproti predchádzajúcemu štatistickému obdobiu je to pokles týždenných prevádzkových hodín – výpožičných hodín o 20 minút. Je potrebné povedať, že v tomto štatistickom ukazovateli došlo k vykázaniu reálnejších údajov, a to na základe kontroly vyplnených štatistických výkazov a v spolupráci s oslovenými školskými knihovníkmi a riaditeľmi škôl. Napríklad už do tohto štatistického ukazovateľa nebol započítavaný takzvaný čas, kedy by mohli používatelia požiadať školského knihovníka, ktorý sa nachádzal mimo priestorov školskej knižnice, o poskytnutie knižnično-informačných služieb⁵.

Na ilustráciu uvádzame podrobnejšie údaje o počte **prevádzkových hodín – výpožičných hodín v školských knižniciach**:

- **20 školských knižníc** vykázalo viac ako **25 prevádzkových hodín – výpožičných hodín za týždeň**, čo možno pokladať za príklad dobrej knižničnej praxe (v roku 2023 to bolo 22 školských knižníc),
- **520 školských knižníc** malo otvorenú školskú knižnicu **2 prevádzkové hodiny – výpožičné hodiny za týždeň** (v roku 2023 to bolo 511 školských knižníc),
- **438 školských knižníc** malo otvorenú školskú knižnicu **1 prevádzkovú hodinu – výpožičnú hodinu za týždeň** (v roku 2023 to bolo 415 školských knižníc).

⁵ Počas januára až februára 2025 boli dotknuté spravodajské jednotky v rámci riadeného rozhovoru pri kontrole tohto štatistického údajov v štatistickom výkaze požiadané o uvedenie počtu prevádzkových – výpožičných hodín, počas ktorých sa školský knihovník fyzicky nachádzal v školskej knižnici a poskytoval knižnično-informačné služby.

V školských knižniciach integrovaných s verejnými knižnicami došlo k **12 % poklesu** celkového počtu **prevádzkových hodín – výpožičných hodín** oproti roku 2023. Z 22 integrovaných školských knižníc s verejnými knižnicami vykázali len dve viac ako **25 prevádzkových hodín – výpožičných hodín za týždeň**.

PODUJATIA PRE POUŽÍVATEĽOV

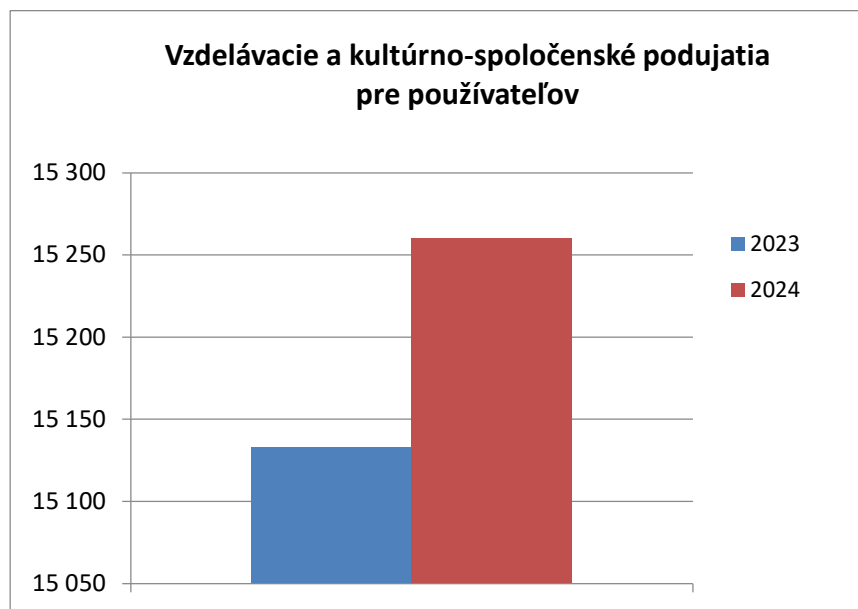
Počas roka 2024 školské knižnice zorganizovali celkovo **15 260 vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí**, ktorých cieľom bolo zvýšiť jazykovú kultúru, rozšíriť slovnú zásobu, podporiť tvorivé vzdelávanie, čitateľskú gramotnosť, kreatívne čítanie, informačnú gramotnosť a vytvoriť podmienky pre zmysluplné trávenie voľného času používateľov v ich priestoroch (tabuľka 7). V porovnaní s predchádzajúcim štatistickým obdobím ide len o nepatrný nárast vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí, a to o **0,84 %**. V roku 2023 tvoril nárast až 27 %.

Po prepočítaní celkového počtu vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí s celkovým počtom školských knižníc vychádza **10 zorganizovaných podujatí** na jednu školskú knižnicu.

Tabuľka 7 Podujatia pre používateľov v školských knižniciach v rokoch 2023 a 2024

Ukazovateľ	2023	2024	Nárast/pokles (%)
Vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatia pre používateľov	15 133	15 260	+0,84

Graf 7 Podujatia pre používateľov v školských knižniciach v rokoch 2023 a 2024

Obsahom **vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí** boli hravé, vtipné a inšpirujúce monotematické či viactematické čitateľské aktivity, ktorých základ tvorili napríklad žiacke besedy o obľúbených knihách, besedy s rodičmi alebo starými rodičmi žiakov o obľúbených knihách, besedy so spisovateľmi regionálneho či celoslovenského významu, prezentácie

vybraných prečítaných kníh vo forme powerpointových prezentácií alebo referátov, divadelné predstavenia, rozprávkové dopoludnia alebo rozprávkové popoludnia, čitateľské maratóny, literárno-hudobné programy, hodiny hlasného čítania, literárne kvízy, literárne súťaže, knižné šifry a hádanky (napr. rozprávanie o knihách formou hádaniek o autoroch, názvoch literárnych diel a hlavných knižných hrdinov), pasovanie žiakov za čitateľov, výstavy výtvarných prác žiakov na určitú tému, výroba záložiek, recitačné preteky, čitateľské dielne (napr. tvorenie vlastných básní, bájok a poviedok), tvorivé dielne (napr. dramatizácia literárnych textov s využitím divadelných rekvizít a mimických bábok, vydávanie školského časopisu spojené s písaním poviedok, básní, príbehov, noviniek z prostredia školy a kreslenie ilustrácií), počúvanie audio nahrávok literárnych diel, oslavy Medzinárodného dňa školských knižníc, exkurzie v školskej knižnici, vyučovacie hodiny, ktoré boli zamerané na aktívnu prácu žiakov s informáciami (napr. s encyklopédiami, výkladovými a jazykovými slovníkmi) v triede alebo v priestoroch školskej knižnice, vyučovacie hodiny zamerané na rozvoj tolerance a vzájomné priateľské spoznávanie, v rámci ktorých žiaci prezentovali kultúru, jazyk a tradície krajín, z ktorých pochádzali ich rodičia, kamaráti alebo samotní žiaci, semináre a prednášky.

Väčšia časť uvedených čitateľských aktivít tvorila jadro celoslovenských projektov či medzinárodných projektov zameraných na podporu čitateľskej gramotnosti, ktorých základom boli individuálne či kolektívne formy práce s papierovými knihami. Školské knižnice si uvedomovali, že čítanie papierových kníh zlepšuje funkcie mozgu, empatické myslenie, zaspávanie, rozširuje slovnú zásobu a znižuje stres. Na ilustráciu môžeme uviesť napríklad tri úspešné **projekty NIVaM**, ako boli 13. ročník celoslovenského projektu *Záložka do knihy spája slovenské školy*, 15. ročník česko-slovenského projektu *Záložka do knihy spája školy*, 20. ročník celoslovenského projektu *Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice*, a najznámejšie **projekty iných subjektov**, ako boli napríklad 25. ročník Týždňa slovenských knižníc, celoslovenská kampan' *Les ukrytý v knihe*, celoslovenská súťaž *Čítajme s Osmijankom – pridaj sa aj ty!*, 29. ročník súťaže v prednese slovenských povestí *Šaliansky Matko*, 70. ročník celoštátnej súťažnej prehliadky v umeleckom prednese poézie a prózy, v tvorbe detských recitačných kolektívov a divadiel poézie *Hviezdoslavov Kubín*, 19. ročník rozprávkovej *Noci s Andersenom*, 15. ročník celoslovenského detského čitateľského maratónu *Čítajme si...*, 27. ročník súťaže v rétorike *Štúrov a Dubčekov rétorický Uhrovec*, recitačná súťaž *Podjavorinskej pamätník* či súťaž *Vráťme knihy do škôl*.

Negatívnou správou je, že až **158 školských knižníc**, čo je približne 10 % z celkového počtu školských knižníc v štatistickom výkaze nevykázalo žiadne vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatie. Pritom základnou povinnosťou každej školskej knižnice je buď počas septembra, alebo októbra zorganizovať exkurziu pre žiakov prvých ročníkov základnej školy alebo strednej školy, v rámci ktorej by potenciálni používatelia boli oboznámení s knižničným fondom a jeho usporiadaním, s poskytovanými knižnično-informačnými službami a rýchlym a jednoduchým vyhľadávaním informačných zdrojov (napr. kníh z krásnej literatúry, kníh z odbornej literatúry). Kvôli objektívnosti je potrebné poznamenať, že počas kalendárneho roka 2024 mohli viaceré školské knižnice zorganizovať vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatia, ktoré z rôznych dôvodov (napr. štatistický výkaz vyplnila iná osoba, ale nie školský knihovník, opomenutie vyplnenia tohto štatistického ukazovateľa) neboli vykázané v štatistickom výkaze. Tieto poznatky boli získané z rozhovorov so školskými knihovníkmi.

Pretrvávajúcou pozitívnou správou je, že veľa škôl aktívnu podporu čitateľskej gramotnosti a informačnej gramotnosti zapracovalo do **Správy o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach školy za školský rok 2023/2024**.

V prípade **školských knižníc integrovaných s verejnými knižnicami** takisto došlo k miernemu **nárastu** počtu vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí oproti predchádzajúcemu štatistickému obdobiu, a to o **3,47 %**. V roku 2023 to bol nárast o 10 %. Po prepočítaní pripadlo približne **12 podujatí** na jednu integrovanú školskú knižnicu s verejnou knižnicou, čo je oproti roku 2023 o **1 podujatie** viac. Počas roka 2024 len **1 školská knižnica integrovaná s verejnou knižnicou** nezorganizovala ani jedno vzdelávanie a kultúrno-spoločenské podujatie.

PRÍKLADY DOBREJ PRAXE ZO ŠKOLSKÝCH KNIŽNÍC

V rámci tejto časti analýzy považujeme za dôležité predstaviť tri **elektronické metodické bázy**, ktoré umožňujú školským knihovníkom, učiteľom a vychovávateľom **prevziať praktické inšpirujúce námety** na zorganizovanie podobných alebo kreovaných čitateľských akcií, a to:

- **Elektronická metodická база *Príklady dobrej praxe zo školských knižníc***
Register slúži ako úložisko metodickej bázy podujatí zameraných na **podporu zvyšovania úrovne čitateľskej gramotnosti a kultúry čítania žiakov základných škôl a stredných škôl**, ktoré zorganizovali školské knižnice v rámci celoslovenského projektu *Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice*. Metodické listy podujatí na princípe dobrovoľnosti poväčšine vypracúvajú školskí knihovníci alebo učitelia, ktorí spolupracovali na príprave osláv Medzinárodného dňa školských knižníc. Buduje sa od roku 2017. K 31. decembru 2024 bolo zverejnených 105 metodických listov na webovom sídle NIVaM (www.nivam.sk) v časti Knižnica, sekcia Školské knižnice.
- **Elektronická metodická база *Príklady dobrej praxe z regionálnych knižníc – osvedčené čitateľské akcie pre žiakov 2. stupňa***
Register slúži ako úložisko čitateľských akcií zameraných na **podporu organizovania zábavných foriem práce s informačnými zdrojmi, zvyšovania úrovne čitateľskej gramotnosti a kultúry čítania predovšetkým žiakov 2. stupňa**, ktoré zorganizovali alebo pravidelne organizujú regionálne knižnice. Metodické listy podujatí na princípe dobrovoľnosti vypracovali metodici z 38 regionálnych knižníc v mesiacoch júl až september 2024. Obsahuje 106 tipov na osvedčené čitateľské akcie pre starších žiakov. Je sprístupnená na webovom sídle NIVaM (www.nivam.sk) v časti Knižnica, sekcia Školské knižnice.
- **Elektronická metodická база *Príklady akcií informačnej výchovy***
Uvedený register slúži ako úložisko metodických listov pre organizáciu vzdelávacích akcií zameraných na podporu zvyšovania úrovne informačnej výchovy. Metodická база akcií v súčasnosti obsahuje práce študentiek 1. ročníka magisterského štúdia v študijnom programe *Učiteľstvo pre primárne vzdelávanie* Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Je zverejnená na webovom sídle NIVaM (www.nivam.sk) v časti Knižnica, sekcia Školské knižnice, záložka Informačná výchova.

PROJEKTY NIVaM PRE ŠKOLSKÉ KNIŽNICE ZAMERANÉ NA JAZYKOVÚ KULTÚRU A ROZVOJ ČITATEĽSKEJ GRAMOTNOSTI ŽIAKOV

NIVaM v októbri 2024 zorganizoval **tri projekty** zamerané na podporu jazykovej kultúry, tvorivého vzdelávania, čitateľskej gramotnosti a kreatívneho čítania. Projektov sa

zúčastnilo **1 449 slovenských a českých základných škôl a stredných škôl spolu so 167 481 žiakmi, učiteľmi, školskými knihovníkmi a ostatnými členmi školských komunít.**

Česko-slovenský projekt *Záložka do knihy spája školy*

NIVaM v Bratislave v spolupráci s Knižnicou Jiřího Mahena v Brne vyhlásili pri príležitosti októbra ako **Medzinárodného mesiaca školských knižníc 2024** (International School Library Month 2024) pre základné školy a osemročné gymnáziá 15. ročník česko-slovenského projektu ***Záložka do knihy spojuje školy: Od mravence po velrybu – inspirující svět zvířat = Záložka do knihy spája školy: Od mravca po veľrybu – inšpirujúci svet zvierat.*** Cieľom česko-slovenského projektu bolo nadviazanie kontaktov medzi českými a slovenskými základnými školami a osemročnými gymnáziami a podpora čítania prostredníctvom výmeny záložiek do kníh. Žiaci vyrobili záložku do knihy, na ktorej ľubovoľnou technikou stvárňovali tému česko-slovenského projektu ***Od mravence po velrybu – inspirující svět zvířat / Od mravca po veľrybu – inšpirujúci svet zvierat*** a vymenili si ju s partnerskou školou z Českej alebo zo Slovenskej republiky. Výmenu záložiek využili školy taktiež k nadviazaniu vzájomnej spolupráce, priateľských kontaktov a na poznávanie jazyka, literatúry, histórie, kultúry, regionálnych zvykov či života žiakov v Slovenskej republike a Českej republike a zároveň aj ako prierezovú tému do Školského vzdelávacieho programu alebo ako súčasť školského projektu.

České a slovenské základné školy a osemročné gymnáziá, ktoré sa chceli zúčastniť česko-slovenského projektu, vyplnili do 26. septembra 2024 elektronickú prihlášku, ktorá bola k dispozícii na webovom sídle NIVaM. Na základe spracovaných údajov z elektronických prihlášok z Českej republiky a zo Slovenskej republiky vytvoril NIVaM **548 partnerských dvojíc** s prihladením na typ školy a druh školy (napr. základná škola, špeciálna škola, málotriedka, osemročné gymnázium), stupeň zapojenia žiakov zo základnej školy (napr. len 1. stupeň, len 2. stupeň, spolu 1. a 2. stupeň), na počet prihlásených žiakov a vopred dohodnuté partnerstvo medzi dvoma školami. Z uvedeného počtu bolo **377 partnerských dvojíc** vytvorených medzi českými a slovenskými školami a **171 partnerských dvojíc** medzi samotnými slovenskými školami, a to z dôvodu menšieho počtu prihlásených českých škôl.

V dňoch 1. a 2. októbra 2024 zaslal NIVaM kontaktné údaje každej partnerskej dvojici spolu s podrobnými doplňujúcimi informáciami o realizácii česko-slovenského projektu. Zúčastnené partnerské dvojice informoval o tom, že vzájomná komunikácia, výmena záložiek i nadväzovanie priateľských kontaktov bude len v ich pôsobnosti. Termín ukončenia výmeny záložiek bol stanovený na 31. október 2024.

NIVaM priebežne posielal zúčastneným českým a slovenským školám dôležité informácie a pokyny, ako postupovať pri realizácii česko-slovenského projektu. Termín zaslania dobrovoľného vyhodnotenia z priebehu česko-slovenského projektu bol stanovený na 15. november 2024.

Do česko-slovenského projektu sa prihlásilo **1 096 škôl s celkovým počtom 126 758 žiakov**, z toho bolo **377 českých škôl s celkovým počtom 39 967 žiakov** a **719 slovenských škôl s celkovým počtom 86 818 žiakov.**

Záložky vyrábali českí a slovenskí žiaci s radosťou a nadšením a podľa svojich schopností, zručností, možností a primerane k svojmu veku. Zhotovovali ich v rozmanitých tvaroch a s využitím rôznych techník.

V Českej republike vyrábali záložky žiaci najčastejšie počas vyučovania (napr. v rámci prvouky, prírodopisu, výtvarnej výchovy a českého jazyka), čitateľských dielní, čitateľských krúžkov a v školskej družine. Najmenší žiaci sa pri ich výrobe inšpirovali rozprávkami a obľúbenými hrdinami z večerníčkov, v ktorých vystupovali zvieratká. Starší žiaci a mladší gymnazisti hľadali inšpiráciu prezeraním rôznych encyklopédií a v knihách o zvieratách, ktoré aktuálne čítali alebo ktoré prečítali skôr a ich zaujali. Veľa sa rozprávali o zvieratkách a ich charakterových vlastnostiach.

Českí žiaci sa najčastejšie inšpirovali pri tvorbe záložiek týmito knihami: *Pohádky stříbrného delfína*, *Pohádky ovčí babyčky*, *Bob a Bobek*, *O krtečkovi*, *Kvak a Žbluňk*, *Maková panenka a motýl Emanuel*, *O veliké řepě*, *Dášenska čili život štěněte*, *Hledá se Nemo*, *Velká obrázková knížka o zvířatech*, *Příhody včelích medvídků*, *Bílý tesák*, *Borderí povídky*, *Lední medvídek a pandy*, *O dětech a zvířátkách*, *Česká říkadla, písničky a povídky*, *Slon a mravenec*, *Lví král*, *Kubala a Kuba Kubíkula*, *Kniha džunglí*, *Kočí král*, *Modrá velryba*, *Jak se léčí psi*, *Gerda: příběh velryby*, *Volání divočiny*, *Z deníku kocoura Modročka*, *O pejskovi a kočičce*, *Ferda Mravenec*, *Válka s mloky*, *Ezopovy bajky*.

V Slovenskej republike vyrábali žiaci záložky na vyučovacích hodinách, v školskom klube detí, v záujmových krúžkoch (napr. čitateľský klub, čitateľský krúžok) alebo v školskej knižnici. Pred samotnou výrobou záložiek sa mladší žiaci venovali čítaniu rozprávkových kníh a bájok so zvieracími hrdinami a recitovaniu obľúbených básničiek o zvieratkách. Starší žiaci a mladší gymnazisti hľadali motiváciu podobne ako ich českí rovesníci v rôznych encyklopédiách a v knihách, v ktorých vystupovali zvieratá ako hlavní hrdinovia alebo ako priatelia hlavných hrdinov. Rozprávali sa o hlavných zvieracích hrdinoch, ich vlastnostiach a správnosti ich konania.

Slovenskí žiaci sa pri výbere zvieracieho motívu na záložky inšpirovali najčastejšie týmito knihami: *Ako dedko ťahal repku*, *Sedem kozliatok*, *O parádnici lienke*, *Tri prasiatka*, *Krtko*, *Macko Pú*, *Rozprávky o psíčkovi a mačičke*, *Kocúr v čižmách*, *Včielka Maja*, *Hľadá sa Nemo*, *Čo si mačky rozprávali*, *Zvieratká z farmy*, *Kniha džunglí*, *Gréta: príbeh veľryby*, *Riekanky a hádanky o zvieratkách*, *Najkrajšie bajky o zvieratkách*, *Srnček Parožtek*, *O dvoch mravcoch*, *Škaredé káčatko*, *Nenásytná húsenička*, *Chobotničky z druhého poschodia*, *Opice z našej police*, *Ezopove bajky*, *Dvadsaťtisíc míľ pod morom*, *Malý princ*, *Starec a more*, *Biely Tesák*, *Z poľovníckej kapsy*, *Encyklopédia prírody*, *Veľký atlas rýb*, *Psy a šteniatka*.

Českí a slovenskí žiaci si často knihy vypožičiavali zo školskej knižnice, z verejnej knižnice alebo si ich priniesli z domu zo svojich domácich knižníc. Na zadnú stranu záložiek často napísali názov knihy a meno autora, aby obdarovaný rovesník z partnerskej školy vedel, akú knihu mu darca odporúča prečítať. Taktiež písali poštové alebo mailové adresy, prípadne kontakty na sociálne siete, aby mohli medzi sebou udržiavať priateľské vzťahy aj po ukončení realizácie česko-slovenského projektu.

Doplňujúcim programom výroby záložiek v českých a slovenských školách boli najčastejšie tieto kreatívne, pozoruhodné a zábavné čitateľské aktivity: spoločné ranné čítanie kníh, rolové čítanie, maľované čítanie, žiacke besedy o prečítaných obľúbených knihách a ich odporúčanie rovesníkom na prečítanie, besedy so spisovateľmi (napr. Petrou Braunovou, Andreou Gregušovou, Danielom Hevierom, Jánom Pochoničom), besedy so starými rodičmi žiakov a obdarovanie ich záložkami, čitateľské maratóny, literárne kvízy, hodiny hlasného čítania, recitačné súťaže, čítanie dobrodružných príbehov a rozprávok staršími žiakmi mladším žiakom, dramatizácie básničiek a rozprávok, tvorba pracovných listov, leporel a básní, kreslenie

ilustrácií podľa námetu z prečítaných alebo vypočutých audio príbehov, tvorivé čitateľské dielne, písanie čitateľských denníkov, pasovanie žiakov za čitateľov školskej knižnice, riešenie hádaniek, literárne prezentácie, spoločné pozeranie filmových spracovaní rozprávok, rozhlasové relácie, ktoré zachytávali priebeh prípravy záložiek a prečítané najobľúbenejšie knihy, ktoré žiakov inšpirovali pri ich tvorbe, či dokonca predstavenie všetkým členom školskej komunity pridelenej partnerskej školy spolu s jej regiónom.

Niektorí českí školskí koordinátori si spoločne so žiakmi na vyučovacích hodinách čítali v slovenčine ukážky zo známych rozprávok alebo prekladali list od slovenských kamarátov do češtiny. Pozerali si aj slovenské filmové spracovanie rozprávok a spievali piesne z filmovaných rozprávok. Niektorí zadali žiakom na 2. stupni, aby pripravili projekty o Slovenskej republike a na hodinách vlastivedy a zemepisu ich odprezentovali.

Slovenskí školskí koordinátori zase na hodinách slovenského jazyka a literatúry zoznamovali žiakov aj s knihami napísanými v českom jazyku od najznámejších českých spisovateľov, hrali sa spoločne na prekladateľov krátkych literárnych textov z češtiny do slovenčiny alebo priateľských listov od českých kamarátov. Niektorí žiakom púšťali bájky v českom jazyku a slovenskom jazyku a potom spoločne porovnávali texty rovnakej bájky.

Mnoho škôl obohatilo výrobu záložiek zorganizovaním originálnych a motivujúcich čitateľských akcií. Boli to napríklad: *Deň zvierat*, *Rozprávka o repe*, *O troch prasiatkach*, *Číta celá škola*, *Z rozprávky do rozprávky*, *Deň čitateľských kútikov*, *Spájanie generácií*, *Čítanie so starou mamou*, *Čítajme spolu*, *Maľované čítanie*, *Hravé čítanie*, *Rovesnícke čítanie*, *Zlatá ryбка*, *Hádaj rozprávku*, *Čítame v školskej knižnici*, *Čítaj ako...*, *Chcel by som byť touto komiksovou zvieracou postavou*, *Burza kníh*, *Oslava Medzinárodného dňa školských knižníc*. Veľké množstvo škôl doplnilo realizáciu česko-slovenského projektu častými návštevami školskej knižnice alebo verejnej knižnice.

Školy do balíka so záložkami najčastejšie vkladali ďakované listy, rôzne propagačné materiály o svojej škole, reklamné materiály o obci, meste či regióne, obrazové publikácie z jednotlivých regiónov, rozprávkové knihy, básnické zbierky, cédečka s ľudovými rozprávkami alebo s pesničkami, ktoré naspievali žiaci, školské časopisy a rozmanité darčkové predmety buď ručne vyrobené, alebo zakúpené (napr. tašky, tričká, perá, šiltovky, omaľovánky, zápisníky, turistické mapy, cyklomapy, origami, magnetky, kľúčenky, pohľadnice, sladkosti, kalendáre na rok 2025 so zvieratami, píšťalky vytlačené na školskej 3D tlačiarňi, náramky z korálikov). Niektoré školy k záložkám priložili aj sprievodné priateľské listy alebo osobné listy od jednotlivých žiakov, fotografie z priebehu výroby záložiek a zoznamy kníh, ktoré žiakov inšpirovali pri výrobe záložiek.

Mnoho škôl si z priateľských záložiek urobilo výstavky alebo nástenky na chodbách školy, v triedach alebo v školskej knižnici a žiaci následne vyhľadávali knihy podľa literárnych motívov stvárných na vystavených záložkách. Školy taktiež uverejňovali na webových sídlach svojich škôl fotografie z priebehu tvorby záložiek a fotografie najkrajších záložiek s pripojením krátkych správ s cieľom informovať všetkých členov školskej komunity a rovnako aj širokú verejnosť o výnimočnej podpore kreatívneho čítania a radostnej súdržnosti medzi rovesníkmi z oboch republík. Veľa článkov s rovnakým zámerom bolo publikovaných v školských časopisoch alebo regionálnych novinách.

Niektorí školskí koordinátori sa dohodli aj na pokračovanie vzájomnej spolupráce v rôznych formách. Napríklad si naplánovali výmenný pobyt oboch spriatelených partnerských škôl alebo návštevu partnerskej školy vo forme školského výletu.

Výmena záložiek opätovne pomohla českým a slovenským pedagógom, vychovávateľom v školských kluboch detí a školským knihovníkom hravou a zábavnou formou získať žiakov pre čítanie s radosťou. Taktiež podporila ich dobrý vzťah ku knihám a k školskej knižnici a motivovala ich, aby s nadšením rozvíjali svoje čitateľské záujmy a osobné talenty. Rovnako im pomohla vytvárať živé priateľské spoločenstvá, v ktorých sa žiaci učili navzájom si pomáhať a zapájať sa do tímovej práce s cieľom podporiť vzájomnú súdržnosť a užiť si spoločnú zábavu z čítania a zdieľania čitateľských zážitkov.

Výroba záložiek, konkrétne jej výtvarná činnosť, zároveň pomohla žiakom rozvinúť jemnú motoriku, tvorivosť, predstavivosť, fantáziu, emočnú inteligenciu a umožnila im uspokojiť ich estetické cítenie a potrebu seberealizácie. Práca na záložkách zároveň priniesla všetkým žiakom, teda aj žiakom s mentálnym postihnutím, žiakom s narušenou komunikačnou schopnosťou, žiakom pochádzajúcim zo sociálne alebo jazykovo znevýhodneného prostredia, ktorí mimo školy nemajú prístup k čítaniu kníh, potešenie z tejto činnosti, obohatila ich o skúsenosť zo sústredenej práce a o pocit hrdosti nad ňou samou. Žiaci sa totiž pri nej učili preberať spoločné rozhodovanie o tom, čo sa ich osobne týkalo a čestne si splniť svoje záväzky voči poväčšine neznámemu kamarátovi z pridelenej partnerskej školy.

Pridanou hodnotou česko-slovenského projektu bolo aj oživenie vyučovacieho procesu, podpora medzipredmetových vzťahov, rozšírenie vedomostí žiakov z českého a zo slovenského jazyka, literatúry, vlastivedy, geografie, prírodovedy, výtvarnej a pracovnej výchovy a zoznámenie sa s oboma jazykmi v písanej podobe.

Jeho bonusom bolo aj nadviazanie vzájomnej spolupráce medzi školami, spoznávanie jazyka, literatúry, histórie, kultúry či regionálnych zvykov v oboch republikách a rovnako aj upevňovanie medziludských vzťahov v rámci tried, keď si žiaci pomáhali pri výrobe záložiek a pri príprave a realizácii rozmanitých čitateľských aktivít.

Výber z dobrovoľného hodnotenia česko-slovenského projektu **379 českými a slovenskými školami** spolu s fotografiami najkrajších záložiek je dostupný webovom sídle NIVaM (www.nivam.sk) v časti Knižnica, sekcia Školské knižnice, záložka Projekty na podporu čítania. Vyhodnotenie česko-slovenského projektu za Českú republiku je zverejnené na webovom sídle Knižnica Jiřího Mahena v Brne (www.kjm.cz).

Celoslovenský projekt *Záložka do knihy spája slovenské školy*

NIVaM v Bratislave vyhlásil pri príležitosti októbra ako **Medzinárodného mesiaca školských knižníc 2024** pre stredné školy **12. ročník celoslovenského projektu *Záložka do knihy spája slovenské školy: Prečo je toto moja najobľúbenejšia kniha?*** Cieľom celoslovenského projektu bolo nadviazanie kontaktov medzi slovenskými strednými školami a podpora čítania prostredníctvom výmeny záložiek do kníh, ktoré žiaci vyrobili ľubovoľnou technikou na tému *Prečo je toto moja najobľúbenejšia kniha?* Výmenu záložiek využili stredné školy aj k nadviazaniu vzájomnej spolupráce, kontaktov a poznávaniu života žiakov v rôznych kútoch Slovenska. Rovnako sa stredoškoláci zážitkovým spôsobom oboznámili s literárnymi preferenciami svojich rovesníkov z pridelených partnerských škôl.

Stredné školy, ktoré sa chceli zúčastniť celoslovenského projektu, vyplnili do 30. septembra 2024 elektronickú prihlášku, ktorá bola zverejnená na webovom sídle NIVaM. Na základe spracovaných údajov z elektronických prihlášok NIVaM vytvoril **88 partnerských dvojíc** medzi strednými školami s prihliadnutím na typ školy a počet prihlásených žiakov. Dňa 3. októbra 2024 zaslal kontaktné údaje každej partnerskej dvojici spolu s podrobnými doplňujúcimi informáciami o realizácii celoslovenského projektu. Zúčastnené partnerské dvojice zároveň informoval, že vzájomná komunikácia, výmena záložiek i nadväzovanie priateľských kontaktov bude len v ich pôsobnosti. Termín ukončenia výmeny záložiek bol stanovený na 31. október 2024.

NIVaM priebežne posielal zúčastneným školám dôležité informácie a pokyny, ako postupovať pri realizácii celoslovenského projektu. Termín zaslania dobrovoľného vyhodnotenia bol stanovený na 14. november 2024.

NIVaM odporučil stredoškólakom na začiatku realizácie celoslovenského projektu, aby výrobu záložiek doplnili aj rôznymi aktivitami zameranými na podporu kreatívneho čítania, ako sú napríklad žiacke besedy o prečítaných najobľúbenejších knihách, besedy so spisovateľmi, vlastná tvorba, písanie čitateľských denníkov, čitateľské maratóny, súťaže v čitateľských zručnostiach, tvorivé čitateľské dielne alebo aj čitateľské jarmoky, online kvízy, prezentácie o živote a literárnej tvorbe najobľúbenejších spisovateľov formou krátkych referátov, slohových prác alebo powerpointových prezentácií pred spolužiakmi, vyučovacie hodiny zamerané na spoločné poznávanie a čítanie najobľúbenejších literárnych diel rovesníkov alebo počúvanie audio nahrávok uvedených diel, návštevy školskej knižnice alebo verejnej knižnice.

Do celoslovenského projektu sa prihlásilo **176 stredných škôl s celkovým počtom 11 263 žiakov**.

NIVaM poslal poďakovanie každej zúčastnenej škole za aktívnu účasť v celoslovenskom projekte a za zmysluplné, radostné a inšpiratívne naplnenie jeho posolstva. Následne školy vyzval na dobrovoľné vyhodnotenie celoslovenského projektu a pripojenie fotografií najkrajších záložiek.

Samotnej výrobe záložiek predchádzali časté žiacke diskusie a ankety o obľúbených literárnych hrdinoch alebo preferovaných slovenských a svetových spisovateľov. Stredoškóľáci s nadšením pracovali na výrobe záložiek pre rovesníkov z pridelenej partnerskej školy, pričom využili svoje schopnosti, zručnosti, fantáziu, tvorivé myslenie a estetické cítenie. Na záložkách sa usilovali umelecky stvárniť vybrané literárne motívy najmä z týchto prečítaných kníh: *Harry Potter*, *Malý princ*, *Anna zo zeleného domu*, *Denník odvážneho bojka*, *Robinson Crusoe*, *Hamlet*, *Anna Karenina*, *Zločin a trest*, *Krstný otec*, *Premena*, *Atramentovo čierne srdce*, *Drvič*, *Pobrežie hrôzy*, *Meno vetra*, *Zajatie búrky*, *Alica v krajine zázrakov*, *Peter Pan*, *Eragon*, *Zlodej blesku*, *Portrét Doriana Graya*, *Ako prežiť v extrémnych podmienkach*, *Hon na ovcu*, *Klub bitkárov*, *Dievča, ktoré sa premenilo na rybu*, *Na západe nič nové*, *Kapitánova dcéra*, *Kto chytá v žite*, *Keď báčik z Chochol'ova umrie*, *Dobrodružstvo pri obžinkoch*, *Smrť Jánošíkova*, *Dom v stráni*, *Maco Mlieč*, *Drak sa vracia*, *Povesti o slovenských hradoch a zámkoch*. Medzi stredoškólakmi sa našli aj športoví fanúšikovia, ktorí prečítali tieto knihy: *Niki Lauda*, *Ja Morant*, *Lionel Messi*, *Peter Sagan*. Iní zase odporúčali niekoľko obľúbených kníh napríklad od spisovateľov: *Charles Dickens*, *Agatha Christie*, *Sir Arthur Conan Doyle*, *Lisa Chaney*, *Jo Nesbo*, *A. F. Steadman*, *Louisa May Alcott*, *Jules Verne*, *Peter Pišťanek*, *Jana Pronska*.

Stredoškooláci vyrábali záložky rôznych veľkostí, rozmanitých tvarov a s využitím rozličných techník (napr. artificial intelligence, online grafického programu Canva, 3D tlačiarne) najčastejšie v rámci vyučovania (napr. na hodinách slovenského jazyka a literatúry, estetickej výchovy, občianskej výchovy, umenia a kultúry, odborného kreslenia, informatiky), na záujmových krúžkoch (napr. kreatívnom krúžku, literárnom krúžku), praktických cvičeniach, tvorivých čitateľských dielnach alebo individuálne doma. Na zadnú stranu záložiek poväčšine napísali svoje poštové a mailové adresy alebo kontakty na sociálne siete, aby mohli medzi sebou navzájom komunikovať a upevňovať priateľské vzťahy aj po oficiálnom ukončení celoslovenského projektu. Opäť veľké množstvo žiakov vyrobilo záložky nielen pre svojich kamarátov z pridelenej partnerskej školy, ale aj pre svojich pedagógov, pre svoju školskú knižnicu a na účely propagácie školy.

Doplňujúcim programom výroby záložiek boli časté žiacke diskusie o ich obľúbených knihách z oblasti detektívnych, dobrodružných, fantastických, dievčenských, historických a biografických románov a uvedenie dôvodu, prečo majú radi danú knihu, priebežné spoločné čítanie ukážok z obľúbených románov od slovenských a svetových spisovateľov, riešenie literárnych tajničiek, powerpointové prezentácie alebo referáty o vybranej obľúbenej knihe a tým ho spropagovať medzi spolužiakmi, literárne vychádzky, vyučovacie hodiny zamerané na spoločné poznávanie najvýznamnejších literárnych diel zo slovenskej a svetovej literatúry a rôzne tvorivé podujatia zamerané na rozvoj čitateľských návykov (napr. autorské divadlo Bajarse al Moro a Romantika v čínskej poézii v prevedení žiakov zo španielskeho a z čínskeho študijného odboru, beseda spojená s výstavou fotografa Jaroslava Veličku, voľné čítanie v knižnici podľa vlastného výberu v Mestskej knižnici v Partizánskom, návšteva divadelného predstavenia *Od Antigony po Lasicu a Satinského*, komentované čítanie textov vyučujúcimi na vyučovacej hodine), časté návštevy školských knižníc, poprípade mestských knižníc, oslavy Medzinárodného dňa školských knižníc alebo návštevy kníhkupectiev, ktoré ich inšpirovali aj ku samotnej kúpe knihy, ktorú neskôr na vyučovacích hodinách odprezentovali.

Väčšina stredných škôl k záložkám do balíka pribalila ďakovné listy alebo rukou písané listy samotnými žiakmi, propagačné materiály o svojej škole a jej učebných odboroch, informačné letáky o svojom regióne, knižné publikácie, informačné brožúrky, školské časopisy, školské ročenky, fotografie žiakov, ktorí sa aktívne zúčastnili výroby záložiek na danej škole, a rôzne upomienkové predmety (napr. perá s logom školy, kalendáriky, rozmanité kancelárske potreby, stojany na mobil, sady písacích potrieb, sladkosti).

Školskí koordinátori na webových sídlach svojich škôl uverejňovali stručné informácie o uvedenom projekte spolu s fotografiami najkrajších záložiek, aby sa aj ostatní členovia školskej komunity spolu so širokou verejnosťou dozvedeli o ich obdivuhodnej kreatívnej podpore čítania. Takisto písali aj články o realizácii celoslovenského projektu do školských časopisov. Žiaci si často zo svojich alebo aj z priateľských záložiek urobili nástenky alebo výstavky vo vestibule škôl alebo v triedach. Viacerí školskí koordinátori sa navzájom dohodli, že zostanú v priateľskom kontakte a budú hľadať ďalšie spôsoby prehlbovania priateľských vzťahov.

Výmena záložiek opätovne pomohla pedagógom a školským knihovníkom hravou a zábavnou formou získať žiakov pre čítanie s radosťou. Taktiež podporila ich dobrý vzťah ku knihám a k školskej knižnici a motivovala ich, aby s nadšením rozvíjali svoje čitateľské záujmy a osobné talenty. Rovnako im pomohla vytvárať živé priateľské spoločenstvá, v ktorých sa žiaci učili navzájom si pomáhať a zapájať sa do tímovej práce s cieľom podporiť vzájomnú súdržnosť a užiť si spoločnú zábavu z čítania a zdieľania čitateľských zážitkov.

Výroba záložiek, konkrétne jej výtvarná činnosť, zároveň pomohla žiakom rozvinúť jemnú motoriku, tvorivosť, predstavivosť, fantáziu, emočnú inteligenciu a umožnila im uspokojiť ich estetické cítenie a potrebu seberealizácie. Práca na záložkách zároveň priniesla všetkým žiakom, teda aj žiakom s mentálnym postihnutím, žiakom s narušenou komunikačnou schopnosťou, žiakom pochádzajúcim zo sociálne alebo jazykovo znevýhodneného prostredia, ktorí mimo školy nemajú prístup k čítaniu kníh, potešenie z tejto činnosti, obohatila ich o skúsenosť zo sústredenej práce a o pocit hrdosti nad ňou samou. Žiaci sa totiž pri nej učili preberať spoločné rozhodovanie o tom, čo sa ich osobne týkalo, a čestne si splniť svoje záväzky voči poväčšine neznámemu kamarátovi z pridelenej partnerskej školy.

Pridanou hodnotou celoslovenského projektu bolo aj oživenie vyučovacieho procesu, podpora medzipredmetových vzťahov, rozšírenie vedomostí žiakov zo slovenského jazyka a literatúry, informatiky. Jeho bonusom bolo nadviazanie nových priateľských kontaktov medzi partnerskými školami a rovesníkmi zo všetkých kútov Slovenska a vzájomná aktívna podpora čítania a tvorivosti.

Väčšina stredných škôl k záložkám do balíka pribalila propagačné materiály o svojej škole a jej učebných odboroch, informačné letáky o svojom regióne, knižné publikácie, informačné brožúrky, školské časopisy, školské ročenky, fotografie žiakov, ktorí sa aktívne zúčastnili výroby záložiek na danej škole, a rôzne upomienkové predmety (napr. perá s logom školy, kalendárik, rozmanité kancelárske potreby, stojany na mobil).

Zúčastnené školy na svojich webových sídlach uverejňovali stručné informácie o uvedenom projekte spolu s fotografiami najkrajších záložiek, aby sa aj ostatní členovia školskej komunity spolu so širokou verejnosťou dozvedeli o ich obdivuhodnej kreatívnej podpore čítania. Takisto písali aj články o realizácii celoslovenského projektu do školských časopisov. Žiaci si často zo svojich alebo aj z priateľských záložiek urobili nástenky alebo výstavky vo vestibule škôl alebo v triedach. Viacerí školskí koordinátori sa navzájom dohodli, že zostanú v priateľskom kontakte a budú hľadať ďalšie spôsoby prehlbovania priateľských vzťahov napríklad aj vo forme spoločnej návštevy zástupcov školy, školského výletu, exkurzie alebo fotografickej súťaže.

Výmena záložiek opätovne pomohla pedagógom a školským knihovníkom hravou a zábavnou formou získať žiakov pre čítanie s radosťou. Taktiež podporila ich dobrý vzťah ku knihám a k školskej knižnici a motivovala ich, aby s nadšením rozvíjali svoje čitateľské záujmy a osobné talenty. Rovnako im pomohla vytvárať živé priateľské spoločenstvá, v ktorých sa žiaci učili navzájom si pomáhať a zapájať sa do tímovej práce s cieľom podporiť vzájomnú súdržnosť a užiť si spoločnú zábavu z čítania a zdieľania čitateľských zážitkov.

Výroba záložiek, konkrétne výtvarná činnosť, takisto pomohla aj stredoškólakom rozvinúť jemnú motoriku, tvorivosť, predstavivosť, fantáziu, emočnú inteligenciu a umožnila im uspokojiť ich estetické cítenie a potrebu seberealizácie. Práca na záložkách zároveň priniesla všetkým žiakom, teda aj žiakom s mentálnym postihnutím, žiakom s narušenou komunikačnou schopnosťou, žiakom pochádzajúcim zo sociálne alebo jazykovo znevýhodneného prostredia, ktorí mimo školy nemajú prístup k čítaniu kníh, potešenie z tejto činnosti, obohatila ich o skúsenosť zo sústredenej práce a o pocit hrdosti nad ňou samou. Žiaci sa totiž pri nej učili preberať spoločné rozhodovanie o tom, čo sa ich osobne týkalo, a čestne si splniť svoje záväzky voči poväčšine neznámemu kamarátovi z pridelenej partnerskej školy.

Pridanou hodnotou celoslovenského projektu bolo aj oživenie vyučovacieho procesu, podpora medzipredmetových vzťahov, rozšírenie vedomostí žiakov najmä zo slovenského jazyka

a literatúry a informatiky. Jeho bonusom bolo nadviazanie nových priateľských kontaktov medzi partnerskými školami a rovesníkmi zo všetkých kútov Slovenska.

Výber z dobrovoľného hodnotenia celoslovenského projektu **97 strednými školami** spolu s fotografiami najkrajších záložiek je dostupný webovom sídle NIVaM (www.nivam.sk) v časti Knižnica, sekcia Školské knižnice, záložka Podujatia na podporu čítania.

Výber z originálnych, tvorivých a inšpiratívnych čitateľských akcií, ktoré pripravili české a slovenské školské knižnice v rámci realizácie česko-slovenského projektu *Záložka do knihy spája školy* a celoslovenského projektu *Záložka do knihy spája slovenské školy*, bude zverejnený v príspevku *Čitateľské aktivity školských knižníc v roku 2024* v elektronickom časopise *Knižnica*, roč. 26, č. 2, 2025.

Celoslovenský projekt *Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice*

Dňa 4. septembra 2024 vyhlásil NIVaM 20. ročník celoslovenského projektu ***Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice*** k Medzinárodnému dňu školských knižníc 28. októbra 2024 na tému ***Školská knižnica – priestor pre zábavné a aktívne učenie***.

Cieľom celoslovenského projektu bolo zábavnými formami práce s knihou, poskytnutím atraktívnych informačných zdrojov, rozvíjaním medzipredmetových vzťahov tvorivými vyučovacími metódami v príjemnom prostredí podporiť u žiakov pozitívny a trvalý vzťah k školskej knižnici, ku knihe a aktívnemu čítaniu žiakov. Rovnako jeho zámerom je podporiť čítanie ako národný zvyk a vybudovať spoločenstvo čitateľov v školských komunitách.

Školská knižnica, ktorá sa chcela zúčastniť celoslovenského projektu, bola **povinná**:

- Vyplniť do **23. októbra 2024** **elektronickú prihlášku**, ktorá bola dostupná na webovom sídle NIVaM.
- Zorganizovať podujatie k Medzinárodnému dňu školských knižníc práve dňa **28. októbra 2024 na tému *Školská knižnica – priestor pre zábavné a aktívne učenie***.
- Poslať stručný popis podujatia v rozsahu 3 – 5 strán textu vo formáte A4 v programe Word na predpísanom formulári klasickou poštou najneskôr do **4. novembra 2024** na adresu NIVaM, Pracovisko Hálova 6, 851 01 Bratislava spolu s povinnými údajmi (názov a sídlo školy, e-mailová adresa školy, telefónne číslo školy, meno riaditeľky/riaditeľa školy, meno školskej knihovničky/školského knihovníka, celkový počet účastníkov podujatia, hodnotenie podujatia vedením školy, samostatné hodnotenie podujatia najmenej 12 žiakmi školy, 6 – 8 fotografií z priebehu podujatia). Na obálke mala uviesť heslo „Podujatie“.
- Prihlásiť do celoslovenského projektu **len jedno podujatie**.
- Byť zriadená v súlade s platným právnym stavom.

Školským knižniciam sa odporúčalo, aby na svoje podujatie pozvali rodičov žiakov, zriaďovateľa školy, predstaviteľov miestnej samosprávy, poprípade iných členov miestnej komunity.

Do celoslovenského projektu sa do 23. októbra 2024 prihlásilo **198 školských knižníc v základných školách a stredných školách**. Oslavu Medzinárodného dňa školských knižníc 28. októbra 2024 reálne zrealizovalo **177 školských knižníc s celkovým počtom 29 433 účastníkov podujatí**.

Odborná porota, zložená zo zástupcu vyhlasovateľa celoslovenského projektu a dvoch zástupcov školských knižníc, hodnotila podujatia v troch kategóriách. V kategórii A hodnotila, či bolo **podujatie v súlade s vyhlásenou témou Školská knižnica – priestor pre zábavné a aktívne učenie**, a to hodnotiacimi známkami v škále od 0 bodov do 20 bodov. V kategórii B hodnotila **originalitu a vtipnosť realizovaného podujatia**, a to hodnotiacimi známkami v škále od 0 bodov do 20 bodov. V kategórii C hodnotila **úroveň popisu podujatia po formálnej stránke – úplnosť povinných údajov**, a to hodnotiacimi známkami v škále od 0 bodov do 10 bodov.

Odborná komisia nehodnotila podujatie 12 školským knižniciam. Dôvodom ich vyradenia z hodnotiaceho kola bolo nesplnenie formálnych náležitostí v súlade s vyhlásenými podmienkami celoslovenského projektu (nesplnenie povinnej elektronickej registrácie, zaslanie popisu podujatia po uzatvorení celoslovenského projektu a nezriadenie školskej knižnice v súlade s platným právnym stavom). Do hodnotiaceho kola celoslovenského projektu postúpilo **165 školských knižníc**.

Po sčítaní bodov pridelených jednotlivými členmi odbornej komisie podľa stanovených kritérií a v stanovenom bodovom rozsahu bolo určené výsledné poradie zúčastnených školských knižníc.

Víťazom celoslovenského projektu venoval NIVaM **knižné poukážky v celkovej sume 2 000 €** do ich školských knižníc na základe ich vlastného výberu. Boli to:

- Školská knižnica Základnej školy s materskou školou v Krasňanoch,
- Školská knižnica Spojenej školy v Kysaku,
- Školská knižnica Základnej školy s materskou školou v Ľubotíne,
- Školská knižnica Základnej školy s materskou školou Jána Bakossa v Banskej Bystrici,
- Školská knižnica Obchodnej akadémie v Martine,
- Školská knižnica Spojenej školy na ulici J. Fabiniho v Spišskej Novej Vsi,
- Školská knižnica Základnej školy s materskou školou v Papradne.

Partneri celoslovenského projektu venovali ďalším štyrom oceneným školským knižniciam **knižné publikácie podľa vlastného výberu** do ich knižničného fondu **v celkovej sume 460 €**. Zvláštne ceny získali:

- Školská knižnica Základnej školy na Malinovského ulici v Prievidzi,
- Školská knižnica Základnej školy s materskou školou vo Vlčanoch,
- Školská knižnica Súkromnej základnej školy s materskou školou DSA v Lučenci,
- Školská knižnica Strednej odbornej školy obchodu a služieb v Galante.

Absolútnym víťazom celoslovenského projektu sa stala **Školská knižnica Základnej školy s materskou školou v Krasňanoch**. Školská knižnica zorganizovala podujatie pod názvom **V krajine rozprávok** s cieľom podporiť čitateľskú gramotnosť prostredníctvom realizovania rôznych zábavných, pozoruhodných a tvorivých čitateľských aktivít. Rovnako jej zámerom bolo oboznámiť žiakov s rozprávkovými knihami, rozvíjať u nich zmysel pre hru, tvorivosť a prehĺbiť u nich aj túžbu po čítaní krásnej a náučnej literatúry ako bohatého zdroja vedomostí, informácií a radosti. Hlavnou postavou celého originálneho podujatia bola **Červená čiapočka**, ktorá spolu so všetkými žiakmi a učiteľmi poznávala vtáčiky, huby, zvieratá, rastliny a krásy Slovenska. V jednotlivých triedach prebiehali tieto nezvyčajne čitateľské aktivity: *Červená čiapočka a vtáčiky*, *Červená čiapočka a huby*, *Červená čiapočka a zvieratá*, *Červená čiapočka*

a rastliny, *Červená čiapočka a krásy Slovenska*. Napríklad v rámci čitateľskej aktivity *Červená čiapočka a vtáčiky* žiaci spoločne spoznávali vtáčiky, ktoré žijú v chránenej oblasti Malej Fatry, a to prostredníctvom powerpointovej prezentácie, obrázkov, na ktorých boli vyobrazené jednotlivé vtáčiky, a prezeraním encyklopédií. Oboznámili sa so základnými znakmi vtáčikov a priradzovali k obrázkom správne pomenovanie vtáčikov. Následne sa snažili v školskej záhrade uhádnuť podľa spevu meno vtáčika. Súčasťou uvedenej čitateľskej aktivity bolo aj čítanie rozprávok v školskej knižnici, skladanie rozhádzaných obrázkov s hlavnými postavami z rozprávok a dramatizácia rozprávok s pomocou papierových maňušiek. V rámci čitateľskej aktivity *Červená čiapočka a krásy Slovenska* si žiaci najskôr spoločne vytvorili mapu Slovenska a potom na nej vyznačovali miesta, kde všade boli. Navzájom sa informovali o zaujímavostiach miest, pohoriach, jaskyniach, vodných nádržiach a riekach, ktoré navštívili spolu s rodičmi. Na záver podujatia si žiaci posadali do kruhu a rozprávali sa o tom, čo sa im na danej oslave Medzinárodného dňa školských knižníc najviac páčilo, čo nové sa naučili a prečo je kniha pre človeka dôležitá.

Z druhého miesta sa radovala **Školská knižnica Spojenej školy v Kysaku**. Školská knižnica zorganizovala podujatie pod názvom *V krajine vychádzajúceho slnka*, v ktorom sa prepojili vzťahy medzi literatúrou, geografiou, biológiou, výtvarnou, technickou a hudobnou výchovou. Jej cieľom bolo originálnym spôsobom prilákať žiakov do školskej knižnice a podporiť u nich záujem o čítanie, poznávanie nových poznatkov či využitie známych vedomostí tvorivým spôsobom. Ústrednou témou celého zábavného, kreatívneho a poučného podujatia bolo cestovanie *s ježkom Feškom* – hlavnou postavou z knihy *Neuveriteľné dobrodružstvá ježka Feška*, ktorého stvárnil učiteľ geografie. On najskôr žiakom porozprával zážitky z cestovania a následne im priblížil históriu vzniku kníh a knižnice. Aj všetky ďalšie obdivuhodné čitateľské aktivity sa niesli v poznávaní Japonska, jeho kultúry a zaujímavostí. Žiaci sa napríklad predstavili ako čitatelia japonských komiksov (mangy), japonských animovaných filmov (anime), pisatelia japonských básní (haiku), tvorcovia bonsajov, ikebán. Vyskúšali si aj umenie origami či výrobu japonskej vlajky, tradičného japonského odevu spolu s klobúkmi, ktoré Japonci používajú pri práci za slnečného počasia, tradičných japonských vejárov. Celodenné výnimočné podujatie ukončila žiacka karaoke show. Podujatia sa zúčastnili aj rodičia žiakov, starí rodičia a výtvarníčka, ktorej je blízka japonská kultúra.

Tretie miesto potešilo **Školskú knižnicu Základnej školy s materskou školou v Ľubotíne**. Školská knižnica zorganizovala podujatie pod názvom *Ked' školská knižnica oživa* s cieľom tvorivým spôsobom podporiť u žiakov záujem o knihy, kreatívne čítanie a pozitívny vzťah ku školskej knižnici. Samotné podujatie tvorilo množstvo pútavých a pozoruhodných divadelných predstavení, ktorých cieľom bolo oživiť najkrajšie príbehy z kníh v školskej knižnici, zvýšiť kvalitu čítania a rozšíriť tvorivé myslenie čitateľov. V rámci divadelného predstavenia *Veľkí – malí herci* sa žiaci zamerali na prezentáciu rôznych príbehov, a to od vtipných cez dojímavé až po hlboko filozofické. Napríklad žiaci z 1. stupňa sa predstavili v rozprávke *Ďahal dedko repku a Dievčatko so zápalkami*. Šiestaci stvárnilí dej balady *Zuzanka Hraškovie*. Siedmaci očarili publikum moderným spracovaním príbehu zo školského prostredia *Poškoláci*. Príbeh *Malého princa* priblížili ôsmaci. Na záver zaujímavého podujatia vystúpili deviataci s klasickou tragédiou *Rómeo a Júlia*. Jednotlivé predstavenia sa realizovali v školskej knižnici, kde prebiehala aj voľná debata s účinkujúcimi, ktorí hrali divadelné predstavenia. Následne žiaci z 1. stupňa sa snažili svoje dojmy z divadelných predstavení výtvarne stvárniť a žiaci z 2. stupňa riešili literárny kvíz, ktorý pozostával z otázok na porozumenie jednotlivých príbehov.

Na štvrtom mieste sa umiestnila **Školská knižnica Základnej školy s materskou školou Jána Bakossa Banskej Bystrici**. Školská knižnica zorganizovala podujatie pod názvom ***S Ferdom Mravcom aktívne a zábavne***, v rámci ktorého žiaci pracovali v rôznych sekciách a využívali informácie z krásnej a odbornej literatúry, ktorá sa nachádzala v ich školskej knižnici, v odborných kabinetoch alebo bola prinesená účinkujúcimi z domu. Postavu Ferda Mravca stvárnil herec zo Štátnej opery v Banskej Bystrici, ktorý učil žiakov, ako hravou formou zvládnuť najťažšie témy učiva a využiť pritom rôzne čitateľské stratégie. Žiaci pracovali v jednotlivých sekciách, ktoré boli pomenované: *S Ferdom v školskej knižnici*, *S Ferdom na mravenisku*, *S Ferdom v dielni*, *S Ferdom v nahrávacom štúdiu*, *S Ferdom v divadle*, *S Ferdom v telocvični*. Žiaci v každej sekcii riešili množstvo obdivuhodných, inšpiratívnych a zábavných vedomostných úloh. Napríklad v rámci čitateľskej aktivity *S Ferdom na mravenisku* žiaci skúmali, k akým druhom hmyzu patria jednotlivé postavičky z knihy o Ferdovi Mravcovi. Pozornosť venovali aj spoločenstvu mravcov, ich životu v mravenisku. Pracovali aj s odbornou literatúrou a zvlášť s pomocou encyklopédií vypracovali plnohodnotné projekty o rôznych druhoch hmyzu, ktoré dotvorili krásnymi kresbami. Potom ich vystavili na hlavnej chodbe pred školskou knižnicou. Zhotovili aj mravenisko z kartónu, s ktorým potom navštevovali jednotlivé triedy a delili sa so svojimi spolužiakmi o získané poznatky. Súčasťou nevšedného podujatia boli aj rodičia a starí rodičia žiakov.

Piate miesto bolo pridelené **Školskej knižnici Obchodnej akadémie v Martine**. Školská knižnica zorganizovala podujatie pod názvom ***Školská knižnica nás baví***, ktorým sa snažila hravým spôsobom pozvať žiakov do jej priestorov. Na začiatku podujatia sa žiaci aktívnym spôsobom zúčastňovali na plnení hravých, inšpiratívnych a zábavných vedomostných úloh, a to v rámci obdivuhodných čitateľských aktivít nazvaných *Dotvorte príbeh podľa naznačeného obsahu*, *Vytvorte kaligram alebo dadaistickú báseň*, *Detektív v školskej knižnici*. Napríklad čitateľská aktivita *Detektív v školskej knižnici* pozostávala z dvoch častí. V prvej časti dvojica žiakov mala za úlohu vyplniť pracovný list napríklad s úlohami typu: Nájdite knihu vhodnú na referát o histórii našej školy či napíšte názov knihy, ktorá sa nachádza v školskej knižnici a má najviac dielov na pokračovanie. V druhej časti navštívili tri stanovišťa, kde ich čakali ďalšie zaujímavé úlohy. Ich povinnosťou bolo napríklad vyhľadať pomocou odbornej literatúry a internetu dôležité informácie o určitom spisovateľovi. Podujatie ukončili besedou s bývalou učiteľkou, ktorá pretvorila tradičnú školskú knižnicu na modernú. Porozprávala žiakom o budovaní knižničného fondu, o spôsobe jeho stavania, o tvorení signatúr a poskytovaní knižnično-informačných služieb s cieľom podporiť kreatívne čítanie a tvorbu čitateľských denníkov. V priebehu celého podujatia žiaci dávali kartičky so svojimi odporúčaniami pre svojich spolužiakov na prečítanie ich obľúbenej knihy na takzvaný *Strom poznania*.

Šieste miesto obsadila **Školská knižnica Spojenej školy na ulici J. Fabiniho v Spišskej Novej Vsi**. Školská knižnica zorganizovala podujatie pod názvom ***Deti sveta***, ktorého cieľom bolo poukázať na rozmanitosť detí vo svete, na silu priateľstva, tolerance a vzájomnej úcty. Žiaci počas nezvyčajného podujatia prešli všetkými kontinentami sveta. V školskej knižnici pracovali s najatraktívnejšími titulmi z krásnej a odbornej literatúry tak, aby svojim spolužiakom priblížili daný kontinent čo naj dôveryhodnejšie. Jedným z kontinentov, ktorý nezvyčajným spôsobom prezentovali, bola Európa v spojení s ich rodnou krajinou – Slovenskom. Účastníci podujatia sa hravým spôsobom dozvedeli nielen o jedle, jazyku, ale aj o kultúre jednotlivých svetadielov. Dôležitou súčasťou výnimočných čitateľských aktivít bola vzájomná spolupráca všetkých zainteresovaných detí z materskej školy, žiakov, učiteľov a divákov, ktorí si na záver krásneho podujatia spoločne zaspievali a zatancovali.

Na siedmom mieste skončila **Školská knižnica Základnej školy s materskou školou v Papradne**. Školská knižnica zorganizovala podujatie pod názvom **Školská knižnica – priestor pre zábavné a aktívne učenie**, ktorého cieľom bolo hravým spôsobom podporiť čítanie s porozumením a obohatenie žiakov aj o získanie životných zručností, ako sú práca v tíme, tvorenie kompromisov či prezentačné zručnosti. Podujatie slávnostným spôsobom otvorila riaditeľka školy. Následne žiaci, ktorí pracovali v tímoch, začali riešiť zábavné úlohy, ktoré pre nich pripravili učiteľky podľa svojich aprobácií alebo preferovaného záujmu na siedmich stanovištiach. Išlo o tieto stanovištia: *Panovníci*, *Bali*, *Pokus s červenou kapustou*, *Esenciálne oleje*, *Anglická knižnica*, *Výroba papiera*, *Školská knižnica*. Napríklad v rámci 5. stanovišťa nazvaného *Anglická knižnica* žiaci pod vedením učiteľky na základe pripravenej predlohy vytvárali vlastnú knižnicu s názvami imaginárnych kníh v anglickom jazyku, pričom pri hľadaní správnych anglických slov využívali slovníky v tlačenej a elektronickej verzii. Po vytvorení názvu imaginárnej knihy si žiaci vymysleli postavy a dej, ktorý neskoršie porozprávali ostatným účastníkom zábavného podujatia. Stretnutie tímov na 7. stanovišti, ktoré sa nachádzalo priamo v priestoroch školskej knižnice, bolo vyvrcholením veselej oslavy Medzinárodného dňa školských knižníc. Žiaci sa navzájom delili o získané vedomosti napríklad z oblasti geografie a cestovania, opisu vybraného pracovného postupu, orientácie v priestore a chemických reakcií. Deviataci s radosťou čítali obľúbené a vtipné príbehy mladším spolužiakom. Po absolvovaní všetkých stanovišť sa žiaci premiestnili do svojich tried, kde napríklad lúštili fyzikálne osemsmernky alebo skladali zvieratká zo starých vyradených kníh.

Udelenie zvláštnych cien celoslovenského projektu:

- **Klub mladých čitateľov Albatros** (www.kmc.sk) venoval **Základnej škole na Malinovského ulici v Partizánskom**, ktorá sa umiestnila ako prvá základná škola mimo poradia víťazov, **knihy v hodnote 150 €** do jej školskej knižnice. Školská knižnica zorganizovala podujatie pod názvom **Rozprávka o dvoch grošoch** s cieľom aktívne zapojiť žiakov do procesu učenia sa a zároveň využitia aktívnych a zábavných foriem a metód práce s knihou a textom. Hlavným motívom medzigeneračného učenia bola rozprávka *O troch grošoch*. Základom všetkých inšpirujúcich a nezvyčajných čitateľských aktivít bola aktívna spolupráca žiakov, ich rodičov a starých rodičov, gymnazistov a predškolákov. Žiaci hrali divadielka na motívy vtipných rozprávok, čítali bájky, hrali živé pexeso, tvorili vlastné rozprávky, kreslili zvieratká vystupujúce v rozprávkach, spievali ľudové pesničky a rozprávali sa o obľúbených knižných hrdinoch. Pozvaní gymnazisti pripravili pre starších žiakov prezentáciu o štúrovcoch a ženách v národnom hnutí. Starí rodičia sa zamerali na rozprávanie o svojom detstve, o obľúbených rozprávkach a ľudových piesňach. Odovzdávanie duchovného bohatstva medzi generáciami pokračovalo prostredníctvom citátov a odkazov písaných na chodníky v okolí školy.
- **Vydavateľstvo Tatran** (www.slovtatran.sk) venovalo **Základnej škole s materskou školou vo Vlčanoch**, ktorá sa umiestnila ako druhá základná škola mimo poradia víťazov, **knihy v hodnote 150 €** do jej školskej knižnice. Školská knižnica zorganizovala podujatie pod názvom **Poklady školskej knižnice** s cieľom podporiť čitateľskú gramotnosť, tvorivosť a zlepšiť prácu s knihami i elektronickými informačnými zdrojmi. Podujatie prebiehalo vo forme skupinovej práce žiakov, ktorí sa hravou formou zúčastnili na inovatívnych a zábavných čitateľských aktivitách. V školskej knižnici sa napríklad hrali na lovcov knižných pokladov, novinárov, ktorí vymýšľali originálne otázky pre spisovateľov, rozprávali sa o úlohách školskej knižnice a čo v nej môžu nájsť, ilustrovali vypočutý text, riešili hádanky, navzájom si odporúčali

svoje obľúbené knihy, zahrali si divadielka na rozprávkové motívy. Na záver podujatia každý žiak navrhol svoju školskú knižnicu, miesto, kde by rád čítal, kde by sa rád zabával a trávil voľný čas.

- **Knižná edícia pre malých čitateľov Stonožka** (www.stonozka.sk) venovala **Súkromnej základnej škole s materskou školou DSA v Lučenci**, ktorá sa umiestnila ako tretia základná škola mimo poradia víťazov, **knihy v hodnote 80 €** do jej školskej knižnice. Školská knižnica zorganizovala podujatie pod názvom ***Zábavné a aktívne učenie v školskej knižnici***, ktorého cieľom bolo zábavnou, hravou a nezvyčajnou formou preniesť žiakov do sveta krásnych a náučných kníh, do sveta nekonečnej fantázie a rozvíjať mäkké zručnosti, ako sú komunikácia, spolupráca, kreativita a kritické myslenie. Najmenší žiaci dostali obrázok farebného stromu, na ktorý písali slová, ktoré im pri pohľade naň prišli na myseľ. Starší žiaci najskôr pracovali s knihou *Zvieratko pre Tadeáša*. Napríklad za dobu troch minút mali nájsť čo najviac podstatných mien, prídavných mien a slovies, z ktorých mali následne vymyslieť príbeh. Ďalej na hodine dejepisu mali za úlohu vytvoriť takzvané *Divadlo za plachtou* s názvom *Veľká Morava*. Na hodinách angličtiny a biológie tvorivo pracovali aj so zvukovými knihami. Žiaci podľa zvukov zvierat hádali ich názvy a odpovedali na rôzne kvízové otázky.
- **Knižná edícia pre mladých čitateľov YOLI** (www.yoli.sk) venovala **Strednej odbornej škole obchodu a služieb v Galante**, ktorá sa umiestnila ako prvá stredná škola mimo poradia víťazov, **knihy v hodnote 80 €** do jej školskej knižnice. Školská knižnica zorganizovala podujatie pod názvom ***Cesta okolo sveta*** s cieľom podporiť pozitívny postoj k čítaniu a vzťahu ku knihám, k písanému slovu a zábavnou formou rozvíjať tvorivosť a predstavivosť žiakov. Podujatie bolo zorganizované vo forme zážitkového vyučovania, a to prostredníctvom individuálnych a kolektívnych foriem práce s krásnou a odbornou literatúrou a s využitím elektronických informačných zdrojov. Kreatívne, pútavé a tvorivé čitateľské aktivity sa týkali poznávania tematických oblastí z jednotlivých kontinentov. Napríklad *Európa* – analýza báji a významné osobnosti Slovenskej republiky; *Afrika* – geografia a história; *Amerika* – súčasní umelci, jedlo, živelné pohromy, udeľovanie ocenení; *Ázia* – kultúra a náboženstvo; *Austrália* – športy a svet zvierat.

Vyhodnotenie celoslovenského projektu je dostupné na webovom sídle NIVaM (www.nivam.sk) v časti Knižnica, sekcia Školské knižnice, záložka Projekty na podporu čítania.

INFORMAČNÉ TECHNOLOGIE

Úroveň vybavenosti školských knižníc informačnými technológiami môžeme hodnotiť z pohľadu celkového počtu automatizovaných knižnično-informačných systémov a umiestnených online katalógov na webovom sídle školy alebo v prípade málotriedok na webovom sídle obce (tabuľka 8). V porovnaní s rokom 2023 zaznamenal **celkový počet automatizovaných knižnično-informačných systémov** mierny pokles, a to približne o 2 %.

Z 22 integrovaných školských knižníc s verejnými knižnicami len **14 školských knižníc integrovaných s verejnými knižnicami** (63,64 %) pracuje s automatizovaným knižnično-informačným systémom. Rovnaký údaj bol vykázaný aj v roku 2023.

V súvislosti so zberom štatistických údajov v rámci tohto štatistického ukazovateľa považujeme za dôležité uviesť tieto skutočnosti, a to:

- Aplikovala sa metodika, podľa ktorej sa mohli vykazovať okrem automatizovaných knižnično-informačných systémov aj elektronické programy (napr. aScAgenda, eŠkola), ktorých súčasťou bol modul Knižnica, ktorý umožňoval školským knižniciam evidovať všetky povinné údaje v oblasti základnej a pomocnej odbornej evidencie v súlade s platným právnym stavom⁶.
- Existuje stále rozdiel medzi oficiálne vykázaným počtom automatizovaných knižnično-informačných systémov a medzi aktuálnou evidenciou uvedeného štatistického ukazovateľa v Adresári školských knižníc. Podľa nahlásených údajov školskými knižnicami do uvedeného adresára by malo pracovať s automatizovaným knižnično-informačným systémom až **574 školských knižníc**. Je potrebné poznamenať, že dokonca **39 školských knižníc** nahlásilo do uvedeného adresára vlastníctvo až **dvoch automatizovaných knižnično-informačných systémov**. Na vysvetlenie tejto „anomálie“ uvádzame, že niektoré školské knižnice buď prestali pracovať so zakúpenými automatizovanými knižnično-informačnými systémami z rozvojového projektu *Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc*, ktorý realizovalo ministerstvo školstva v rokoch 2006 – 2009, 2011 a 2013⁷, alebo si obstarali nový automatizovaný knižnično-informačný systém. Školské knižnice do adresára nahlásili tieto automatizované knižnično-informačné systémy: Advanced Rapid Library, Biblib, Clavius, Dawinci, Knižničný systém pre malé a stredné knižnice, Lettera, Libris, Profib, Tritius. Len pre zaujímavosť uvádzame, že **15 školských knižníc** získalo knižnično-informačný systém Lettera už zo spomínanej eurofondovej výzvy *na budovanie a zlepšenie technického vybavenia jazykových učební, školských knižníc, odborných učební rôzneho druhu v základných školách*⁸. Využívanie počítačových programov v rámci vedenia odbornej evidencie nahlásilo **143 školských knižníc**. Boli to najčastejšie aScAgenda a eŠkola.
- Každý rok sa zníži počet školských knižníc, ktoré pracovali s automatizovaným knižnično-informačným systémom. Dotknuté školské knižnice uvádzajú tieto negatívne dôvody: nedostatok finančných prostriedkov na pokrytie nákladov na servis počítačov a na ročnú aktualizáciu automatizovaných knižnično-informačných systémov, zmena školského knihovníka, ktorý nevie pracovať s daným automatizovaným knižnično-informačným systémom alebo dokonca nemá ani záujem pracovať s ním, problémy v komunikácii zamestnancov školy (napr. nezáujem riaditeľa školy o podporu prevádzky automatizovaného knižnično-informačného systému alebo dokonca o prevádzku a činnosť školskej knižnice). Uvedené poznatky boli zistené na základe riadeného rozhovoru s riaditeľmi škôl a školskými knihovníkmi.

⁶ Ostatné elektronické programy, ktoré nespĺňali všetky zákonom stanovené podmienky napríklad pri vedení základnej odbornej evidencie knižničných dokumentov a pomocnej odbornej evidencie, nemali školské knižnice v tomto štatistickom ukazovateli vykazovať.

⁷ Z finančných prostriedkov ministerstva školstva si zakúpilo automatizovaný knižnično-informačný systém 393 školských knižníc z celkového počtu 602 podporených školských knižníc v základných školách a v stredných školách.

⁸ V rámci uvedenej výzvy mala školská knižnica stanovený limit 6 900 € na technické a technologické vybavenie. Oprávnenými položkami boli: 1 počítač pre školského knihovníka, 5 počítačov/notebookov pre používateľov školskej knižnice, 5 tabletov pre používateľov školskej knižnice, **knižnično-informačný systém**, čítačka čiarových kódov, tlačiareň, kopírovací stroj, skener, televízor, DVD prehrávač, dataprojektor a premietacie plátno.

Tabuľka 8 Informačné technológie v školských knižniciach v rokoch 2023 a 2024

Ukazovateľ	2023	2024	Nárast/pokles (%)
Automatizovaný knižnično-informačný systém	537	527	-1,86
Online katalóg školskej knižnice na internete	96	101	+5,20

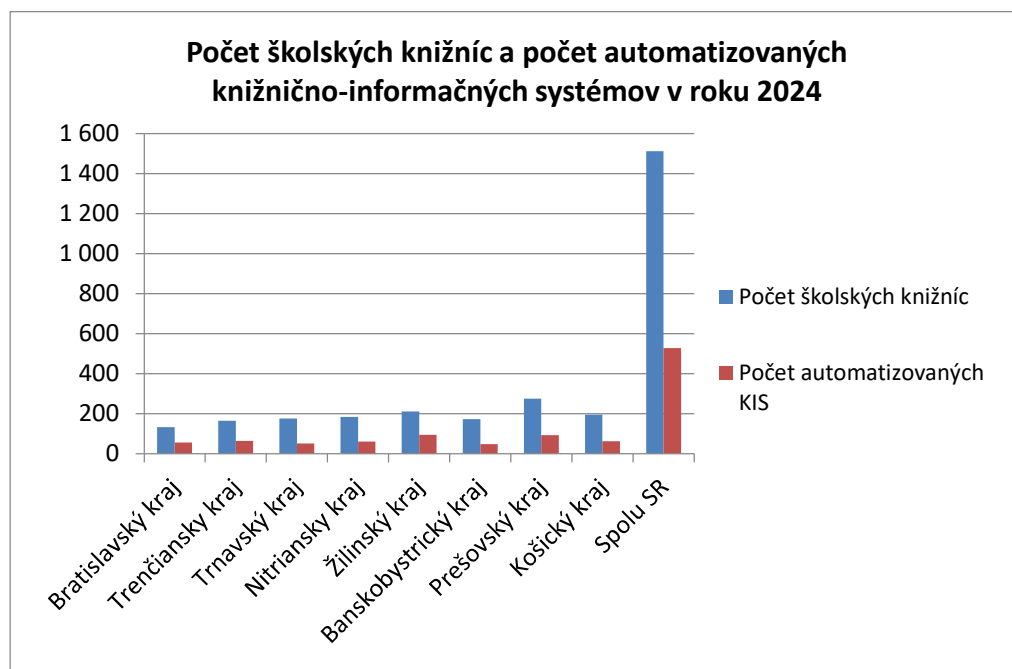
Percentuálne vyjadrenie počtu **automatizovaných knižnično-informačných systémov** v jednotlivých krajoch Slovenskej republiky podľa vykázaných údajov v štatistických výkazoch za rok 2024 v porovnaní s počtom školských knižníc v klesajúcom poradí:

- **45 %** Žilinský kraj,
- **42 %** Bratislavský kraj,
- **39 %** Trenčiansky kraj,
- **33 %** Nitriansky kraj a Prešovský kraj,
- **32 %** Košický kraj,
- **29 %** Banskobystrický kraj,
- **28 %** Trnavský kraj.

Tabuľka 9 Počet školských knižníc a počet automatizovaných knižnično-informačných systémov v krajoch Slovenskej republiky v roku 2024

Ukazovateľ	Počet školských knižníc	Počet automatizovaných knižnično-informačných systémov	%
Bratislavský kraj	133	55	42
Trenčiansky kraj	165	64	39
Trnavský kraj	176	51	29
Nitriansky kraj	184	60	33
Žilinský kraj	211	94	45
Banskobystrický kraj	173	48	28
Prešovský kraj	275	92	33
Košický kraj	197	62	32
Spolu Slovenská republika	1 512	527	35

Graf 8 Počet školských knižníc a počet automatizovaných knižnično-informačných systémov v krajoch Slovenskej republiky v roku 2024

V prípade celkového počtu **online katalógov umiestených na internete** bol oproti predchádzajúcemu štatistickému obdobiu zaznamenaný **nárast o 5 %**.

Z 22 školských knižníc integrovaných s verejnými knižnicami len **4 školské knižnice integrované s verejnými knižnicami** (18 %) vykázali online katalóg na internete. Tento údaj sa oproti roku 2023 nezmenil. Uvedenú skutočnosť je potrebné považovať za zvlášť negatívnu, pretože by mali všetky integrované školské knižnice sprístupňovať bibliografické záznamy o knižničnom fonde prostredníctvom online katalógu zverejneného na internete a takýmto spôsobom skvalitňovať poskytovanie knižnično-informačných služieb používateľom z radov školskej komunity ako aj občanom danej obce/daného mesta.

PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE

V roku 2024 vykonávalo odborné knižničné činnosti v 1 512 školských knižniciach **1 797 školských knihovníkov**, čo je oproti roku 2023 nepatrný nárast, a to o **0,05 %** (tabuľka 10). **Funkciu školského knihovníka** vykonávali predovšetkým **učitelia slovenského jazyka a literatúry**, a to popri vyučovaní ako činnosť súvisiacu s výchovno-vzdelávacou činnosťou učiteľa, alebo **vychovávateľa**⁹. Zriaďovatelia školských knižníc (riaditelia škôl a starostovia obcí) a školskí knihovníci využívali **pri výkone odborných knižničných činností** odborné metodické poradenstvo NIVaM.

⁹ I napriek tomu, že v § 36 ods. 1 písm. l) zákona č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov je uvedený termín **školský špecialista vo výchove a vzdelávaní**, ktorý v súlade s § 38 ods. 4 písm. b) uvedeného zákona vykonáva činnosti v oblasti "využívania knižničných služieb a informačných služieb pre potreby výchovy a vzdelávania, aktualizácie vzdelávania, sebarozvoja žiakov, pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov", pre potreby aplikačnej praxe naďalej používame termín školský knihovník.

V rámci výkonu odborných knižničných činností, ako sú **doplňovanie knižničného fondu, odborná evidencia a spracovanie knižničných dokumentov, revízia knižničného fondu, vyrad'ovanie knižničného fondu, organizácia, uchovávanie a ochrana knižničného fondu a poskytovanie knižnično-informačných služieb**, boli predmetom odborných konzultácií predovšetkým otázky zamerané na:

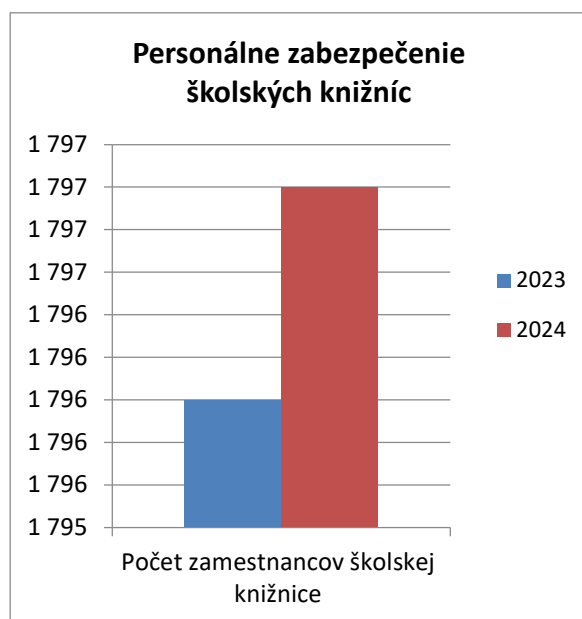
- vedenie základnej odbornej evidencie knižničného fondu (napr. vedenie prírastkového zoznamu a zoznamu úbytkov), vedenie pomocnej odbornej evidencie (napr. evidencia aktívnych používateľov, evidencia absenčných výpožičiek, evidencia prezenčných výpožičiek, evidencia došlých čísiel periodík) a vedenie ďalšej pomocnej evidencie (napr. evidencia vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí, denný zápis o činnosti školskej knižnice),
- vykonávanie revízie knižničného fondu (napr. vydanie príkazu na vykonanie revízie knižničného fondu, vydanie menovacieho dekrétu členom revíznej komisie, vypracovanie zápisnice o výsledku revízie knižničného fondu, vypracovanie zoznamu knižničných dokumentov navrhnutých na vyradenie),
- vyrad'ovanie knižničných dokumentov (napr. vydanie menovacieho dekrétu členom vyrad'ovacej komisie, vypracovanie zoznamu vyradených knižničných dokumentov, postup pri splnení zákonnej povinnosti ponúknuť vyradené knižničné dokumenty iným knižniciam knižničného systému Slovenskej republiky),
- vypracovanie základných knižničných dokumentov (napr. štatútu školskej knižnice, knižničného a výpožičného poriadku školskej knižnice, cenníka a sankčných poplatkov školskej knižnice) alebo na postup pri odovzdaní a prevzatí agendy školskej knižnice,
- postup pri zriadení školskej knižnice alebo pri jej zrušení, prípadne pri zlúčení školských knižníc z dôvodu zlúčenia dvoch škôl do jednej spojenej školy,
- prípravu rozmanitých podujatí a čitateľských akcií zameraných na rozvoj informačnej výchovy a čitateľskej gramotnosti,
- vyplňanie štatistických údajov o činnosti školskej knižnice za dané štatistické obdobie.

Počas roka 2024 bolo v rámci odbornej poradenskej a konzultačnej služby poskytnutých **7 330 odborných konzultácií** zriaďovateľom školských knižníc, školským knihovníkom a ostatným knihovníkom z knižničného systému Slovenskej republiky, a to vo forme elektronickej pošty (6 507 písomne evidovaných konzultácií), telefonicky (818 písomne evidovaných konzultácií) a 5 návštev v školských knižniciach a návštevy školských knihovníkov v NIVaM.

Tabuľka 10 Personálne zabezpečenie v školských knižniciach v rokoch 2023 a 2024

Ukazovateľ	2023	2024	Nárast/pokles (%)
Počet zamestnancov školskej knižnice (fyzické osoby)	1 796	1 797	+0,05

Graf 9 Personálne zabezpečenie v školských knižniciach v rokoch 2023 a 2024

HOSPODÁRENIE ŠKOLSKÝCH KNIŽNÍC

V rámci modulu hospodárenie školských knižníc boli predmetom štatistického zberu len finančné náklady na nákup knižničného fondu (tabuľka 11). Oproti roku 2023 bol vykázaný **nárast finančných prostriedkov** na nákup knižničných dokumentov o **17 %**. Len pre zaujímavosť uvádzame, že v roku 2023 predstavoval pokles finančných prostriedkov o 9 % a v roku 2022 až o 38 %.

Finančné náklady na aktívnu akvizíciu vykázalo **43 % školských knižníc**, čo predstavuje oproti roku 2023 nárast o 2 %. Školské knižnice získali finančné prostriedky napríklad z rozpočtu školy, rozvojových projektov, grantových programov, či od občianskych združení, nadácií, Rady rodičov. Na doplnenie uvádzame, že do vykázaného objemu finančných nákladov na nákup knižničného fondu za rok 2024, podobne ako za rok 2023, bola zahrnutá aj časť finančných prostriedkov zo spomenutého rozvojového projektu ministerstva školstva *Čítame pre radosť*¹⁰.

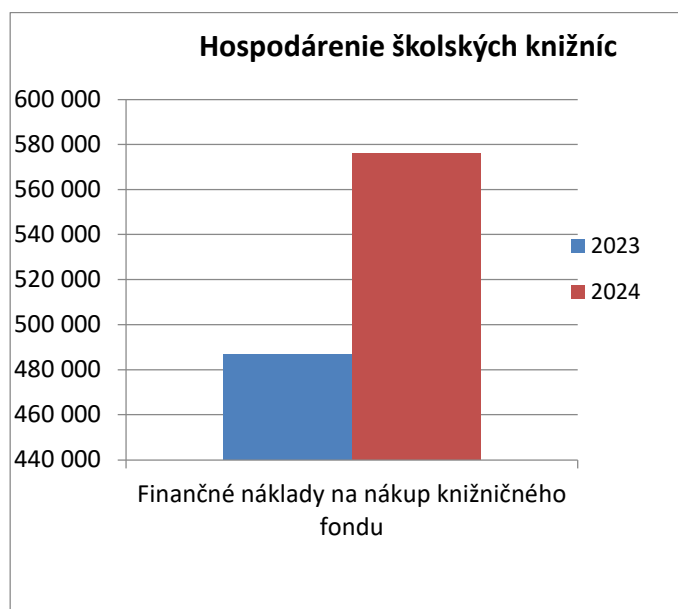
Po prepočítaní celkového objemu finančných nákladov vynaložených na nákup knižničného fondu s celkovým počtom knižničných jednotiek získaných formou kúpy bolo zistené, že školské knižnice vynaložili na **kúpu jednej knižničnej jednotky** približne **10,81 €**. V roku 2023 to bolo o 0,09 € viac.

¹⁰ Oprávnenosť čerpania výdavkov v uvedenom rozvojovom projekte bola od 1. 10. 2023 do 31. 3. 2024. Podporené školy si môžu v danom období zakúpiť knihy pre deti a žiakov, knihy pre učiteľov alebo audioknihy pre deti a žiakov. Ministerstvo školstva vyčlenilo na realizáciu rozvojového projektu sumu 210 000 €.

Tabuľka 11 Hospodárenie v školských knižniciach v rokoch 2023 a 2024

Ukazovateľ	2023	2024	Nárast/pokles (%)
Finančné náklady na nákup knižničného fondu	486 645	576 023	+17,37

Graf 10 Hospodárenie v školských knižniciach v rokoch 2023 a 2024

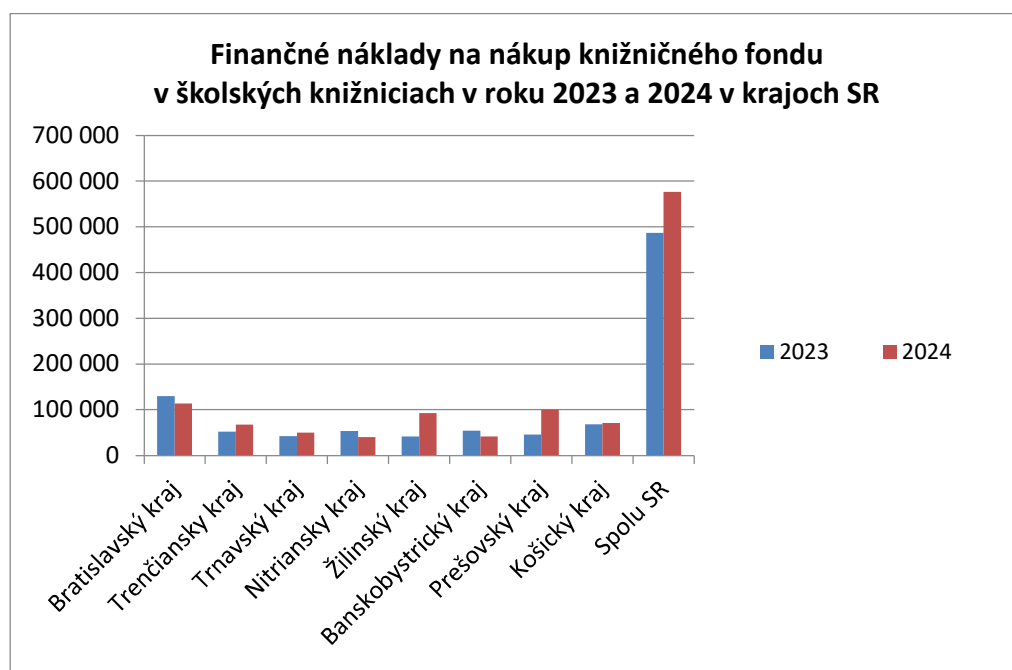
V klesajúcom poradí uvádzame školské knižnice v krajoch Slovenskej republiky z hľadiska **najväčšieho nárastu/poklesu objemu vynaložených finančných prostriedkov na nákup knižničného fondu**:

- školské knižnice Žilinského kraja **nárast o 123,34 %** (v roku 2023 nárast o 1,99 %),
- školské knižnice Prešovského kraja **nárast o 121,59 %** (v roku 2023 pokles o 42,49 %),
- školské knižnice Trenčianskeho kraja **nárast o 29,58 %** (v roku 2023 nárast o 21,81 %),
- školské knižnice Trnavského kraja **nárast o 18,25 %** (v roku 2023 pokles o 20,69 %),
- školské knižnice Košického kraja **nárast o 3,76 %** (v roku 2023 pokles o 43,50 %),
- školské knižnice Nitrianskeho kraja **pokles o 25,56 %** (v roku 2023 nárast o 72,80 %),
- školské knižnice Banskobystrického kraja **pokles o 23,70 %** (v roku 2023 pokles 1,77 %),
- školské knižnice Bratislavského kraja **pokles o 12,32 %** (v roku 2023 nárast 17,31 %).

Tabuľka 12 Finančné náklady na nákup knižničného fondu v školských knižniciach v rokoch 2023 a 2024 v krajocho Slovenskej republiky

Ukazovateľ	2023	2024	Nárast/pokles (%)
Bratislavský kraj	129 546	113 584	-12,32
Trenčiansky kraj	51 973	67 345	+29,58
Trnavský kraj	42 042	49 715	+18,25
Nitriansky kraj	53 490	39 819	-25,56
Žilinský kraj	41 401	92 464	+123,34
Banskobystrický kraj	54 394	41 503	-23,70
Prešovský kraj	45 415	100 638	+121,59
Košický kraj	68 384	70 955	+3,76
Spolu Slovenská republika	486 645	576 023	+18,37

Graf 11 Finančné náklady na nákup knižničného fondu v školských knižniciach v rokoch 2023 a 2024 v krajocho Slovenskej republiky

V prípade **22 školských knižníc integrovaných s verejnými knižnicami** bol zaznamenaný **nárast finančných nákladov** na nákup knižničného fondu o **23 %**, čo predstavuje oproti roku 2023 pokles o 15 %. V roku 2022 to bol pokles až o 86 %. Finančné náklady na dopĺňovanie knižničného fondu vynaložilo **64 %** školských knižníc, čo predstavuje oproti roku 2023 nárast o 25 %.

Po prepočítaní celkového objemu finančných nákladov vynaložených v školských knižniciach integrovaných s verejnými knižnicami na nákup knižničného fondu s celkovým počtom knižničných jednotiek získaných formou kúpy bolo zistené, že bolo vynaložených na **kúpu jednej knižničnej jednotky** približne **8,16 €**. V roku 2023 to bolo o 0,26 € menej.

PODPORA NIVaM ŠKOLSKÝM KNIŽNICIAM

NIVaM je poverený metodickým riadením školských knižníc v oblasti tvorby metodických materiálov a poskytovaním odborného poradenstva. Metodické riadenie pre školské knižnice plnilo svoje **strategické poslanie** v roku 2024 viacerými **spôsobmi a formami**.

Odborné konzultácie pre školských knihovníkov

Odborná poradenská a konzultačná služba poskytovaná zriaďovateľom školských knižníc a školským knihovníkom v rámci výkonu odborných knižničných činností (napr. doplňovanie knižničného fondu, odborná evidencia a spracovanie knižničných dokumentov, revízia knižničného fondu, vyradovanie knižničného fondu, organizácia, uchovávanie a ochrana knižničného fondu a poskytovanie knižnično-informačných služieb), pri zriadení, zlúčení alebo zrušení školskej knižnice, pri vyplňovaní výkazu štatistického výkazu za rok 2023, a to vo forme elektronickej pošty (6 507 konzultácií), telefonicky (818 konzultácií) a osobne (5 konzultácií, návštevy v školských knižniciach a návštevy školských knihovníkov v NIVaM).

Priebežná aktualizácia informácií a metodických dokumentov v rámci webového sídla NIVaM v časti Knižnica, sekcia Školské knižnice

V rámci webového sídla NIVaM (www.nivam.sk) v časti *Knižnica* sa nachádza sekcia **Školské knižnice**, ktorej webové rozhranie obsahuje aktuálne informácie a metodické dokumenty, ktoré sú adekvátne pre činnosť školských knižníc a ktoré uľahčujú a zefektívňujú prácu školským knihovníkom a zriaďovateľom školských knižníc. Uvedené **webové rozhranie bolo v roku 2024 rozdelené na kategórie**: Adresár školských knižníc, Adresár regionálnych knižníc, Štatistika školských knižníc, Kontakty – metodici, Kalendár vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí pre školské knižnice na rok 2024, Projekty na podporu čítania, Vzdelávacie podujatia 2024, Konferencia školských knižníc, Zriadenie školskej knižnice, Školský knihovník – metodické usmernenia, pomôcky, Príklady dobrej praxe zo školských knižníc – podujatia zamerané na podporu zvyšovania úrovne čitateľskej gramotnosti a kultúry čítania, Príklady dobrej praxe z regionálnych knižníc – osvedčené čitateľské akcie pre žiakov 2. stupňa, Informačná výchova. Jednotlivé **kategórie sa ďalej členia na podkategórie**. Napríklad kategória **Projekty na podporu čítania** sa člení na podkategórie: Celoslovenský projekt **Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice** (2005 – 2024), Celoslovenský projekt pre stredné školy **Záložka do knihy spája slovenské školy** (2012 – 2024), Česko-slovenský projekt pre základné školy a osemročné gymnáziá **Záložka do knihy spája školy** (2009 – 2024).

Vypracovanie a aktualizácia metodických materiálov:

- **Metodický pokyn Oznam o začatí štátneho štatistického zisťovania MŠVVaŠ SR a vyplňovaní štatistického výkazu o školskej knižnici Škol (MŠVVŠ SR) 10 – 01**
Obsahuje podrobnosti o zbere štatistických údajov o školskej knižnici a doplňuje informácie k vykazovaniu štatistických údajov za oblasť knižničného fondu, používateľov, výpožičiek a služieb, dopĺňajúcich ukazovateľov, informačných technológií, zamestnancov knižnice, hospodárenia a siete knižníc za kalendárny rok 2023. Jeho doplnkom sú kontaktné údaje na podporu zamestnancov CVTI SR, RÚŠS v sídle každého kraja a metodiku pre školské knižnice NIVaM.
- **Metodické usmernenie č. 1/2024 k povinným evidenciám školskej knižnice**
Dopĺňa a upravuje postup pri povinných evidenciách školskej knižnice v súlade s vyhláškou ministerstva kultúry č.201/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o spôsobe vedenia odbornej evidencie knižničných dokumentov

a o revízii a vyrad'ovaní knižničného fondu v knižniciach, ktorá bola zriadená v súlade so zákonom o knižniciach a upravuje rozsah požadovaných údajov pre štátne štatistické zisťovanie za rok 2024, ktoré je povinná škola ako spravodajská jednotka v zmysle zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov poskytnúť ministerstvu školstva. Jeho súčasťou je päť vzorových materiálov, a to na vedenie evidencie používateľov, absenčných výpožičiek, prezenčných výpožičiek, vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí a denného zápisu o činnosti školskej knižnice.

- **Metodické usmernenie č. 2/2024 upravujúce postup pri vykonávaní revízie knižničného fondu a vyrad'ovaní knižničných dokumentov z knižničného fondu školskej knižnice**

Upravuje postup pri vykonávaní revízie knižničného fondu a vyrad'ovaní knižničných dokumentov z knižničného fondu školskej knižnice v súlade vyhláškou ministerstva kultúry č. 201/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o spôsobe vedenia odbornej evidencie knižničných dokumentov a o revízii a vyrad'ovaní knižničného fondu v knižniciach. Osobitne popisuje jednotlivé povinnosti riaditeľa školy alebo inej osoby poverenej riaditeľom školy, povinnosti členov revíznej komisie, povinnosti členov vyrad'ovacej komisie a povinnosti školského knihovníka pri vykonávaní uvedených odborných knižničných činnostiach.

- **Metodické usmernenie č. 3/2024 k povinnému uzatvoreniu odbornej evidencie v školskej knižnici za rok 2024**

Obsahuje podrobnosti pri uzatvorení povinných odborných evidencií školskej knižnice vedených v listinnej forme alebo v elektronickej forme v súlade s platnými právnymi predpismi za kalendárny rok 2024. Jeho súčasťou sú tri prílohy. Prvou prílohou je *Vzor záznamu o uzatvorení a autorizácii čiastkového prírastkového zoznamu v elektronickej podobe, ktorý viedla Školská knižnica Základnej školy v Ábelovej*. Druhou prílohou je *Vzor tlačeneho výstupu čiastkového prírastkového zoznamu vedeného prostredníctvom knižnično-informačného systému za rok 2024*. Treťou prílohou je *Vzor záznamu o uzatvorení a autorizácii čiastkového zoznamu úbytkov v elektronickej podobe, ktorý viedla Školská knižnica Základnej školy v Ábelovej*.

- **Metodický materiál – Odpis úbytkov v automatizovanom knižnično-informačnom systéme Clavius**

Obsahuje podrobný popis jednotlivých úkonov v automatizovanom knižnično-informačnom systéme Clavius pri odpise úbytkov – vyradených knižničných dokumentov v súlade s platným právnym stavom. Bol zaslaný 281 školským knižniciam, ktoré do Adresára školských knižníc nahlásili jeho vlastníctvo.

- **Metodická poznámka – Rozdiel medzi revíziou knižničného fondu a inventarizáciou hmotného majetku v školskej knižnici**

Obsahuje vysvetlenie termínov revízia knižničného fondu a inventarizácia hmotného majetku v školskej knižnici v súlade s ich vykonávaním v aplikačnej praxi.

- **Metodický pokyn pre vyplňovanie štatistického výkazu o školskej knižnici Škol (MŠVVŠ SR) 10 – 01 určeného pre automatizované spracovanie s účinnosťou od 1. septembra 2024**

Materiál bol aktualizovaný o nové skutočnosti v spolupráci s ministerstvom školstva a CVTI SR.

- **Metodický materiál Webový register pre zber štatistických údajov o školskej knižnici ministerstvom školstva za rok 2024**

Bol vypracovaný pre potreby CVTI SR, ktoré malo za úlohu vykonať adresný zber štatistických údajov o 1 512 školských knižniciach za rok 2024 pre ministerstvo školstva.

- **Metodický materiál *Kalendár vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí pre školské knižnice na rok 2024***
Obsahuje prehľad o organizovaní národných a medzinárodných vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí určených na skvalitnenie činnosti školských knižníc a podporu tvorivého vzdelávania a kreatívneho čítania v základných školách, v stredných školách a v školských knižniciach v roku 2024.
- **Elektronická metodická báza *Automatizované knižnično-informačné systémy*** – aktualizovaná
Obsahuje históriu, zloženie modulov, základné technické a komunikačné zabezpečenie, cenník pre školské knižnice a referencie o vhodných automatizovaných knižnično-informačných systémoch pre školské knižnice. Sú to tieto automatizované knižnično-informačné systémy: Biblib, Clavius, Knižnično-informačný systém pre malé a stredné knižnice, Lettera, Profilib, Tritius.
- **Metodický materiál *Podujatia na podporu a rozvoj čitateľskej gramotnosti*** – aktualizovaný
Obsahuje prehľad príkladov na realizáciu rôznych foriem a metód individuálnej alebo kolektívnej práce s používateľmi školskej knižnice. Osobitne sú v ňom uvedené projekty metodiky NIVaM pre školské knižnice zamerané na podporu čitateľskej gramotnosti a zvlášť projekty iných subjektov. Uvedený materiál je vhodný aj pre základné školy a stredné školy, ktoré majú len kabinetné zbierky, pretože účasť v niektorých projektoch nie je podmienená zriadením školskej knižnice.
- **Elektronická metodická báza *Príklady dobrej praxe zo školských knižníc***
Register slúži ako úložisko metodickej bázy podujatí zameraných na **podporu zvyšovania úrovne čitateľskej gramotnosti a kultúry čítania žiakov základných škôl a stredných škôl**, ktoré zorganizovali školské knižnice. Jeho cieľom je ponúknuť školským knihovníkom a pedagogickým zamestnancom praktické námety a zdroj inšpirácie na zorganizovanie podobných alebo kreovaných podujatí. Metodická báza podujatí je priebežne doplňovaná **metodickými listami** podujatí, ktoré na princípe dobrovoľnosti vypracúvajú školskí knihovníci z ocenených školských knižníc v rámci celoslovenského projektu *Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice*. V rámci nej sa zvlášť nachádzajú námety pre základné školy a námety pre stredné školy. K 31. decembru 2024 bolo zverejnených 105 metodických listov.
- **Elektronická metodická báza *Príklady dobrej praxe z regionálnych knižníc***
Register slúži ako úložisko čitateľských akcií zameraných na **podporu organizovania zábavných foriem práce s informačnými zdrojmi, zvyšovania úrovne čitateľskej gramotnosti a kultúry čítania predovšetkým žiakov 2. stupňa**, ktoré zorganizovali alebo pravidelne organizujú regionálne knižnice. Cieľom elektronickej metodickej bázy je inšpirovať školských knihovníkov, aby pre svojich používateľov zorganizovali podobné alebo kreované čitateľské akcie, a to buď sami, alebo v spolupráci s príslušnou regionálnou knižnicou alebo inou im najbližšou verejnou knižnicou. Metodické listy podujatí na princípe dobrovoľnosti vypracovali metodici z 38 regionálnych knižníc v mesiacoch júl až september 2024. Obsahuje 106 osvedčených čitateľských tipov.
- **Elektronická metodická báza *Príklady akcií informačnej výchovy***
Register slúži ako úložisko metodických listov pre organizáciu vzdelávacích akcií zameraných na podporu zvyšovania úrovne informačnej výchovy. Jeho cieľom je ponúknuť školským knihovníkom a učiteľom praktické námety a zdroj inšpirácie na zorganizovanie podobných alebo kreovaných akcií. V súčasnosti obsahuje práce študentiek 1. ročníka magisterského štúdia v študijnom programe *Učiteľstvo pre primárne vzdelávanie* Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave realizované

v školskom roku 2017/2018 pod vedením prof. PhDr. Olgy Zápotočnej, CSc. Počas roka 2024 nebola doplnená novými metodickými listami.

Adresár regionálnych knižníc poskytujúcich metodickú pomoc pre školské knižnice – aktualizovaný

Obsahuje údaje o regionálnych knižniciach v rámci Slovenskej republiky, ktoré majú právo poskytnúť metodickú pomoc a poradenské služby školským knižniciam a upozorňovať ich na nedostatky v poskytovaní knižnično-informačných služieb. Samotné údaje sú rozdelené do nasledujúcich častí: názov samosprávneho kraja, názov a adresa knižnice, webové sídlo knižnice, meno kontaktnej osoby, telefónne číslo a elektronická adresa.

Adresár školských knižníc – aktualizovaný

Obsahuje 16 identifikačných údajov o zriadených školských knižniciach v súlade s platnou legislatívou, a to: *kód školy, evidenčné číslo v Zozname knižníc Slovenskej republiky, názov školskej knižnice, názov školy, mesto/obec, ulica, PSČ, predvoľba, telefón, štatutárny orgán školy/riaditeľ školy, email školy, vedúci školský knihovník, email vedúceho školského knihovníka, webové sídlo školy, názov knižnično-informačného systému, rozvojový projekt ministerstva školstva Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc, kód okresu, druh školy, forma zriaďovateľa*. Ďalšie údaje, ako sú: *email školy, vedúci školský knihovník, email vedúceho školského knihovníka*, boli využívané len pre vnútornú potrebu metodiky pre školské knižnice. V sledovanom období sa aktualizoval v mesačných intervaloch, a to na základe zaslaných formulárov (kópií) o zriadení školských knižníc a oznamov (kópií) o zrušení školských knižníc zákonným spôsobom a na základe spolupráce so sekciou informačných technológií ministerstva školstva. Na základe spolupráce s ministerstvom kultúry bola priebežne vykonávaná kontrola zaslaných písomností zriaďovateľmi školských knižníc do Zoznamu knižníc Slovenskej republiky a do Adresára školských knižníc, a to buď vo forme oznamu o zrušení školskej knižnice v súlade s platnou legislatívou, alebo vo forme vyplneného formulára o zriadení školskej knižnice. Následne boli priebežne vykonávané potrebné zmeny v oboch dokumentoch. Adresár školských knižníc je sprístupnený odbornej verejnosti na webovom sídle NIVaM (www.nivam.sk), a to v časti Knižnica, sekcia Školské knižnice, záložka Adresár školských knižníc.

Konferencia školských knižníc 2024

Konferenciu školských knižníc 2024 na tému *Čitateľ školskej knižnice* zorganizoval Odbor podpory neformálneho vzdelávania NIVaM 18. júna 2024 v Starej jedálni na Peknej ceste v Bratislave. Úvod konferencie patril spoločnej panelovej diskusii. Jej hosťami boli Monika Lopušánová, podpredsedníčka Slovenskej asociácie knižníc a riaditeľka knižnice na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského, Libuša Jaďud'ová, riaditeľka Petržalskej knižnice v Bratislave, Žofia Lehelová, koordinátorka pobočky Blumentálska Staromestskej knižnice v Bratislave a Ondrej Bagin, zakladateľ detskej digitálnej knižnice KUBO. Po panelovej diskusii nasledovali tematické workshopy, ktorých hlavnou témou bolo vybavenie a modernizácia školských knižníc a žiak ako čitateľ školskej knižnice.

Príprava, realizácia a vyhodnotenie 15. ročníka česko-slovenského projektu pre základné školy a osemročné gymnáziá Záložka do knihy spája školy

V októbri, v Medzinárodnom mesiaci školských knižníc 2024, sa 126 785 žiakov z 1 096 základných škôl a osemročných gymnázií zo Slovenskej republiky a z Českej republiky zapojilo do 15. ročníka česko-slovenského projektu *Záložka do knihy spája školy* na vyhlásenú tému *Od mravca po veľrybu – inšpirujúci svet zvierat*. Cieľom česko-slovenského projektu bolo podporiť rovesnícke čítanie prostredníctvom výmeny záložiek

do kníh a nadviazať kontakty medzi českými a slovenskými základnými školami a osemročnými gymnáziami. Rovnako jeho zámerom bolo aj poznávanie jazyka, literatúry, histórie, kultúry a života žiakov v oboch priateľských republikách. Neoceniteľným benefitom uvedeného česko-slovenského projektu bolo aktívne zapojenie do podpory kreatívneho čítania aj žiakov s mentálnym postihnutím, žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou, žiakov pochádzajúcich zo sociálne alebo jazykovo znevýhodneného prostredia, ktorí mimo školy nemajú prístup k čítaniu kníh. Záštitu nad česko-slovenským projektom prevzala Knižnica Jiřího Mahena v Brne. Vyhodnotenie česko-slovenského projektu je sprístupnené na webovom sídle NIVaM (www.nivam.sk), a to v časti Knižnica, sekcia Školské knižnice, záložka Podujatia na podporu čítania, záložka Česko-slovenský projekt pre základné školy a osemročné gymnáziá **Záložka do knihy spája školy** (2009 – 2024), a na webovom sídle Knižnice Jiřího Mahena v Brne (www.kjm.cz).

Príprava, realizácia a vyhodnotenie 13. ročníka celoslovenského projektu pre stredné školy *Záložka do knihy spája slovenské školy*

V októbri sa takisto pri príležitosti Medzinárodného mesiaca školských knižníc 2024 zapojilo **11 263 žiakov zo 176 stredných škôl do 13. ročníka celoslovenského projektu *Záložka do knihy spája slovenské školy*** na vyhlásenú tému ***Prečo je toto moja najobľúbenejšia kniha?*** Celoslovenský projekt zorganizoval NIVaM s cieľom podporiť rovesnícke čítanie a rozvoj informačných schopností, zručností a návykov žiakov stredných škôl a umožniť školám kreatívnu formou oživiť vyučovanie. Rovnako jeho zámerom bolo, aby sa stredoškólači zážitkovým spôsobom oboznámili s literárnymi preferenciami svojich rovesníkov z pridelených partnerských škôl. Pridanou hodnotou projektu bolo nadviazanie nových priateľských kontaktov medzi partnerskými školami a rovesníkmi zo všetkých kútov Slovenska. Vyhodnotenie celoslovenského projektu je sprístupnené na webovom sídle NIVaM (www.nivam.sk), a to v časti Knižnica, sekcia Školské knižnice, záložka Celoslovenský projekt pre stredné školy ***Záložka do knihy spája slovenské školy*** (2012 – 2024).

Príprava, realizácia a vyhodnotenie 20. ročníka celoslovenského projektu *Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice* k Medzinárodnému dňu školských knižníc

Pri príležitosti Medzinárodného dňa školských knižníc 28. októbra 2024 sa **177 školských knižníc** v základných školách, stredných školách a spojených školách s celkovým počtom **29 433 účastníkov** z radov žiakov, pedagogických zamestnancov a pozvaných hostí zapojilo do 20. ročníka celoslovenského projektu ***Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice*** na vyhlásenú tému ***Školská knižnica – priestor pre zábavné a aktívne učenie***. Cieľom celoslovenského projektu bolo zábavnými formami práce s knihou, poskytnutím atraktívnych informačných zdrojov, rozvíjaním medzipredmetových vzťahov tvorivými vyučovacími metódami v príjemnom prostredí podporiť u žiakov pozitívny a trvalý vzťah k školskej knižnici, ku knihe a aktívnemu čítaniu žiakov. Rovnako jeho zámerom bola podpora čítania ako národného zvyku a vybudovanie spoločenstiev čitateľov v školských komunitách. Pridanou hodnotou celoslovenského projektu bolo, že každý žiak mohol prispieť svojou inšpiráciou a svojím talentom k slávnostnému priebehu oslavy Medzinárodného dňa školských knižníc. Prvým siedmim víťazom celoslovenského projektu venoval NIVaM **knižné poukážky v celkovej sume 2 000 €**. Ocenené školské knižnice si **vybrali knihy do svojich knižničných fondov** na základe záujmu ich používateľov. Partnermi celoslovenského projektu boli: **Klub mladých čitateľov Albatros** (www.kmc.sk), **Vydavateľstvo Tatran** (www.slovtatran.sk), **Knižná edícia pre malých čitateľov Stonožka** (www.stonozka.sk) a **Knižná edícia pre mladých čitateľov YOLI** (www.yoli.sk). Uvedení partneri spoločne darovali ďalším štyrom oceneným školským knižniciam **knižničné publikácie** v celkovej hodnote **460 €** do ich knižničných fondov. Vyhodnotenie celoslovenského projektu je sprístupnené na webovom

NIVaM (www.nivam.sk), a to v časti Knižnica, sekcia Školské knižnice, záložka Podujatia na podporu čítania, záložka Celoslovenský projekt **Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice** (2005 – 2024).

Príprava a realizácia štyroch celoslovenských online odborných seminárov zameraných na vedenie povinných odborných evidencií školskej knižnice

Celoslovenské online odborné semináre boli zorganizované v dňoch 9. apríla, 11. apríla, 14. mája a 22. októbra 2025 pre **637 účastníkov**, z ktorých najväčšie zastúpenie mali školskí knihovníci zo základných škôl a stredných škôl. V čase od 10.00 hod. do 13.00 hod. odznela obsirna prednáška metódičky pre školské knižnice na tému *Povinné odborné evidencie a ďalšie evidencie školskej knižnice*. Následne do 13:30 hod. prebiehala diskusia.

Vyhodnotenie plnenia Uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 620/2014 týkajúceho sa Stratégie rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2015 – 2020: vyhodnotenie za rok 2023

Materiál bol vypracovaný pre potreby ministerstva školstva a obsahoval vyhodnotenie plnenia strategických oblastí vyplývajúcich za rok 2023 za sieť školských knižníc.

Prednášková činnosť

V rámci prednáškovej činnosti boli metódičkou pre školské knižnice odprezentované **štyri prednášky** s názvom *Povinné odborné evidencie a ďalšie evidencie školskej knižnice*, a to na štyroch celoslovenských online odborných seminároch zameraných na vedenie povinných odborných evidencií školskej knižnice.

Publikačná činnosť

Informácie o činnosti školských knižníc, projektoch na podporu čítania žiakov základných škôl a stredných škôl a aktivitách metódičky NIVaM pre školské knižnice boli publikované v odbornom elektronickom periodiku (napr. *Knižnica*) a na webovom sídle NIVaM. Celkovo bolo publikovaných **11 článkov**.

Propagačná činnosť

Činnosť školských knižníc, projekty na podporu čítania žiakov základných škôl a stredných škôl a aktivity metódičky NIVaM pre školské knižnice boli propagované prostredníctvom tlačových správ v **elektronických médiách** (napr. informačný portál NIVaM, informačný portál ministerstva školstva).

Členstvo v pracovnej komisii

Metódička pre školské knižnice bola členkou odbornej komisie **Fondu na podporu umenia** pre hodnotenie žiadostí o poskytnutie finančných prostriedkov z FPU z Programu 5 – Pamäťové a fondové inštitúcie, Podprogram 5.1 Knižnice.

ZHRNUTIE

Na základe **analýzy vykázaných štatistických údajov vo vybraných štatistických ukazovateľoch o 1 512 školských knižniciach za rok 2024** môžeme konštatovať výrazné **pozitívne zistenia** a pretrvávajúce **negatívne zistenia** v oblasti zabezpečenia prevádzky a činnosti školských knižníc.

Za výrazné pozitívne zistenia považujeme:

- **Pretrvávajúci záujem o podporu kreatívneho rovesníckeho čítania, o podporu systematického rozvíjania informačných schopností, zručností, návykov a osobných talentov žiakov a o podporu zvyšovania vzdelanostnej úrovne používateľov** – dokazuje to napríklad zapojenie **1 449** slovenských a českých základných škôl a stredných škôl zo Slovenskej republiky a z Českej republiky s celkovým počtom **167 481** žiakov, pedagogických zamestnancov, odborných zamestnancov a rodičov žiakov do troch októbrových projektov, ktoré organizoval NIVaM na podporu kreatívneho čítania a tvorivého vzdelávania.
- **Trvalo zreteľnú angažovanosť samotných zriaďovateľov školských knižníc a školských knihovníkov na prevádzke a činnosti svojich školských knižníc, ktorí si uvedomovali prínos poskytovania kvalitných knižnično-informačných služieb pre zvyšovanie úrovne tvorivého vzdelávania všetkých členov školskej komunity, rozvoj informačných zručností, čítania s porozumením a kvality ich života** – dokazuje to aktívne využívanie odborného poradenstva a konzultačnej služby NIVaM pri výkone odborných knižničných činností a pri organizovaní vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí zameraných na podporu jazykovej kultúry, invenčného vzdelávania a čitateľskej gramotnosti používateľov v celkovom počte **7 330** odborných konzultácií a rovnako aj **aktívna účasť 637 zriaďovateľov školských knižníc a školských knihovníkov** na štyroch celoslovenských online odborných seminároch zameraných na vedenie povinných odborných evidencií školskej knižnice, ktoré zorganizoval NIVaM.
- **Aktívne využívanie rôznych foriem financovania činnosti školských knižníc zriaďovateľmi školských knižníc** – dokazuje to ich zapojenie sa do výziev na predkladanie projektov financovaných zo štrukturálnych fondov Európskej únie, z rozvojových projektov, výziev rôznych nadácií, poprípade získanie finančných prostriedkov od občianskych združení a rodičovských združení.

Za pretrvávajúce negatívne zistenia a zároveň oblasti vyžadujúce zlepšenie považujeme:

- **Nízkú úroveň finančného zabezpečenia školských knižníc** – dokazujú to najmä získané štatistické údaje z oblasti ročného prírastku knižničných jednotiek, informačných technológií a hospodárenia školských knižníc. Napríklad v roku 2024 až **39 %** školských knižníc nezískalo žiaden knižničný dokument ani kúpou, darom či inak do ich knižničných fondov; až **65 %** školských knižníc nevykázalo vlastníctvo automatizovaného knižnično-informačného systému; dokonca **93 %** školských knižníc nemalo sprístupnený elektronický katalóg na webovom sídle školy alebo v prípade málotriedok na webovom sídle obce.
- **Nízkú úroveň zabezpečenia systematického dopĺňovania knižničného fondu** – dokazujú to zistenia v oblasti ročného prírastku knižničných jednotiek vo forme kúpy. Napríklad v roku 2024 až **57 %** zriaďovateľov školských knižníc nevyčlenilo zo svojich rozpočtov žiadne finančné prostriedky na aktívnu akvizíciu knižničného fondu.
- **Nízkú úroveň elektronizácie vnútorných knižničných procesov, kooperácie a výmeny informácií s inými knižnicami a aplikácie informačných a komunikačných technológií** – dokazujú to napríklad tieto zistenia, a to, že približne **35 %** školských knižníc pracuje s automatizovaným knižnično-informačným systémom a len **7 %** školských knižníc má vystavený online katalóg na internete.

- **Nízku úroveň zabezpečenia odborných knižničných činností školských knižníc** – dokazujú to najmä zistenia z riadených telefonických rozhovorov s vybranými zriaďovateľmi školských knižníc a so školskými knihovníkmi. Hlavným závažným dôvodom je, že funkciu školského knihovníka vykonávali predovšetkým učitelia slovenského jazyka a literatúry, a to popri vyučovaní ako činnosť súvisiacu s výchovno-vzdelávacou činnosťou učiteľa, alebo vychovávateľa, bez odborného knihovníckeho vzdelania¹¹. Mnohí z nich poukazovali na nedostatok času venovať sa práci v školskej knižnici popri „základnom pracovnom úväzku“. Ďalší závažný problém predstavuje finančné ohodnotenie práce školského knihovníka. Pri riadených rozhovoroch so školskými knihovníkmi sa ukázalo, že časť zriaďovateľov školských knižníc buď nedokázala vo svojich rozpočtoch (v takzvanom normatívnom financovaní) vyčleniť finančné prostriedky na mzdové ohodnotenie školského knihovníka, alebo vyčlenila len nízky objem finančných prostriedkov, čo veľa školských knihovníkov považovalo za najdôležitejšiu prekážku v dosahovaní cieľov školskej knižnice a plnení jej úloh.

OPATRENIA

Návrh opatrení na skvalitnenie úrovne zabezpečenia prevádzky a činnosti školských knižníc:

- Vyčleniť **finančné prostriedky na prevádzku školskej knižnice z rozpočtu zriaďovateľa školskej knižnice** a zároveň využívať **mimorozpočtové zdroje**.
- Pripraviť rozvojový projekt napríklad s názvom *Elektronizácia školských knižníc*, ktorý by bol zameraný na skvalitnenie, modernizáciu a ďalší rozvoj školských knižníc v oblasti automatizácie vnútorných knižničných procesov, kooperácie a výmeny informácií s inými knižnicami, aplikácie informačných a komunikačných technológií s cieľom rozšíriť a skvalitniť dostupný a efektívny prístup k informačným zdrojom a knižnično-informačným službám. Jeho súčasťou by mali byť aj vyčlenené finančné prostriedky napríklad na pokrytie nákladov na obnovu alebo servis automatizovaných knižnično-informačných systémov, nákup nových počítačov, tlačiarň a čítačiek čiarových kódov.
- Každoročne realizovať **rozvojový projekt** (napr. *Čítame s radosťou*), ktorého prioritou by bola **podpora a rozvíjanie čitateľskej gramotnosti prostredníctvom dopĺňovania kvalitného knižničného fondu**, a to nielen v plnoorganizovaných školách, ale aj v málotriedkach, ktorých organizačnou súčasťou sú školské knižnice.
- Vytvoriť **podmienky na finančné odmeňovanie práce školského knihovníka** v rámci normatívneho financovania školy.
- Vytvoriť **podmienky pre vzdelávanie školských knihovníkov**, aby získali vedomosti a zručnosti potrebné pri výkone odborných knižničných činností.

¹¹ Túto skutočnosť potvrdzujú napríklad štatistické údaje zo súhrnného výkazu Škol (MŠVVŠ SR) 10 – 01 o školskej knižnici do roku 2020, kedy predmetom štatistického zberu boli ešte štatistické údaje o zamestnancoch s vysokoškolským knihovníckym vzdelaním a zamestnancoch so stredoškolským knihovníckym vzdelaním. Napríklad v roku 2020 bolo z celkového počtu 1 803 školských knihovníkov len 25 školských knihovníkov s vysokoškolským knihovníckym vzdelaním a 27 školských knihovníkov so stredoškolským vzdelaním. Od roku 2021 na základe rozhodnutia ministerstva školstva nie je predmetom štatistického zisťovania dosiahnuté knihovnícke vzdelanie školských knihovníkov.

ZÁVER

Školská knižnica v zmysle zákona o knižniciach slúži na informačné a dokumentačné zabezpečenie výchovy a vzdelávania a výchovno-vzdelávacej činnosti v školách. Jej kvalitatívna sila a vplyv na kultúru čítania a podporu životných príležitostí žiakov sa buduje aktívnou akvizíciou knižničného fondu, zvlášť kúpou atraktívnych knižných titulov, kvalitným poskytovaním knižnično-informačných služieb, podporovaním celoživotného vzdelávania a sebazvdelávania najmä pedagogických zamestnancov, odborných zamestnancov a žiakov, využívaním kolektívnych rôznych foriem a metód individuálnej alebo kolektívnej práce s informačnými zdrojmi a organizovaním rozmanitých vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí.

Podstatný vplyv na podporu čítania a informačnej výchovy má aj jej unikátne postavenie v škole. Je to nielen bezpečný a priateľský priestor pre efektívne využitie voľného času pre všetkých členov školskej komunity, ale aj priestor, ktorý nie je spojený s formálnym učením, školskými povinnosťami, stresom alebo neúspechom. Fungujúca školská knižnica pomáha zábavným spôsobom rozvíjať kultúru čítania pre radosť, ktorá sa prejavuje predovšetkým v zmene postojov žiakov ku čítaniu. Prebúdza v nich nadšenie a vášeň pre knihy a vzájomné priateľské zdieľanie čitateľských zážitkov z prečítaných kníh.

Dôležitosť poslania školskej knižnice sa prejavuje aj pri poskytovaní individuálneho poradenstva pri vyhľadávaní informácií v informačných zdrojoch alebo pri výbere konkrétnych knižných titulov potrebných napríklad pri príprave na vyučovanie, pri zážitkovom učení alebo pri sprievodných čitateľských aktivitách v rámci účasti v školských, národných, medzinárodných projektoch, či pri písaní školských úloh a školských projektov alebo pri rozvíjaní profesionálnych a osobných záľub jej používateľov.

Neoceniteľným bonusom pre používateľov zvlášť z radov žiakov je školský knihovník, ktorý pri častej interakcii s nimi vie, čo ktorý z nich rád číta, o aké témy sa zaujíma a aká je jeho úroveň čítania. Na základe toho môže adresnejšie pracovať s každým žiakom a odporučiť mu vhodné knihy napríklad aj na skvalitnenie čítania s porozumením.

Výsledky analýzy štatistických údajov a získané poznatky z aplikačnej praxe naznačujú, že i napriek výrazne pretrvávajúcim nedostatkom v činnosti a prevádzke mnohých školských knižníc, väčšia časť školských knižníc sa usiluje v čo najširšej miere podporovať individuálne a kolektívne formy práce s rozmanitými informačnými zdrojmi a rozvíjať kognitívne, informačné a sociálne zručnosti a osobné talenty svojich používateľov. Dôkazom sú výsledky z tvorivých, pozoruhodných a zábavných čitateľských aktivít či knižničných podujatí, v rámci ktorých školskí knihovníci hravou formou prehľbovali vzťah žiakov k čítaniu, ktoré im pomáha rozširovať slovnú zásobu a rozvíja ich inteligenciu, fantáziu, predstavivosť, zlepšuje ich jazykové a komunikačné zručnosti, uspokojuje ich emocionálne potreby, zušľachtňuje etické hodnoty a napomáha rozlišovať dobro od zla. Taktiež umožňovali žiakom, aby pred školským kolektívom alebo pred pozvanými hosťami predvádzali svoje schopnosti, vedomosti a talenty.

Uvedené skutočnosti potvrdzujú aj získané poznatky a informácie od slovenských a českých školských koordinátorov z česko-slovenského projektu *Záložka do knihy spája školy* a z celoslovenského projektu *Záložka do knihy spája slovenské školy*, či školských knihovníkov z celoslovenského projektu *Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice*, ktorým sa podarilo zábavnou a hravou formou získať skoro stosedemdesiat tisíc žiakov zo základných škôl a stredných škôl pre čítanie a poznávanie jazyka, literatúry, histórie, kultúry, regionálnych

zvykov či života žiakov v Slovenskej republike a v Českej republike. Spoločne vyzdvihovali a oceňovali zmysluplnosť poslania oboch uvedených projektov, ktoré žiakom umožnili vyberať si knihy podľa ich čitateľských záujmov, spontánne sa rozprávať o prečítanom a navzájom si priateľsky odporučiť tie najatraktívnejšie knižné tituly. Neoceniteľným bonusom pre uvedených školských koordinátorov bolo zapojenie všetkých žiakov školy, teda aj žiakov zo sociálne alebo jazykovo znevýhodneného prostredia či žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorí sa buď stretávajú s malou podporou čítania v rodine, alebo v ich domácom prostredí dokonca absentujú knihy. Pomohli pochopiť aj týmto žiakom, že vzdelávanie je celoživotný proces, ktorý bude mať vplyv aj na kvalitu ich života.

Na základe uvedeného môžeme konštatovať, že k plneniu poslania školských knižníc bude naďalej prispievať aj aktívne využívanie rôznych foriem financovania činnosti školských knižníc zriaďovateľmi školských knižníc napríklad aj zapojením sa do výziev financovaných zo štrukturálnych fondov Európskej únie, výziev ministerstva školstva, výziev rôznych občianskych združení a nadácií, poprípadne získavaním finančných prostriedkov od rodičovských združení, výsledkom čoho bude dopĺňovanie kvalitného knižničného fondu, získanie aktuálnych knižných titulov, umožnenie rýchleho a efektívneho prístupu ku klasickým a elektronickým informačným zdrojom a poskytovanie kvalitných knižnično-informačných služieb.

LITERATÚRA

[CENIGOVÁ, Rozália]. Pozvánka na celoslovenské online semináre pre školské knižnice. In: *Národný inštitút vzdelávania a mládeže* [online]. Dostupné na: <https://nivam.sk/pozvanka-na-celoslovenske-online-seminare-pre-skolske-kniznice/>. [zobrazené 2024-03-05].

CENIGOVÁ, Rozália. Analýza stavu školských knižníc za rok 2023 a projekty na podporu čítania. In: *Národný inštitút vzdelávania a mládeže* [online]. Dostupné na: https://nivam.sk/wpcontent/uploads/2024/05/Analiza_stavu_skolskych_kniznic_za_rok_2023_a_projekty_na_podporu_citania.pdf. [zobrazené 2024-05-15].

CENIGOVÁ, Rozália. 2024. Čitateľské aktivity školských knižníc v roku 2023. *Knižnica*. Online. roč. 25, č. 2 (2024), s. 68 – 82. Dostupné na: https://www.snk.sk/images/Edicna_cinnost/Casopis_Kniznica/2024/2024_06_28_7_Cenigova.pdf. [zobrazené. 2024-07-02].

Čitateľské aktivity školských knižníc v roku 2023. Príspevok na Facebooku. 2024-24-07. Dostupné na: Facebook, <https://www.facebook.com/photo/?fbid=907461021421864&set=a.294964729338166>. [zobrazené 2024-07-24].

[CENIGOVÁ, Rozália]. Pozvánka na podporu kreatívneho čítania pre žiakov základných a stredných škôl zo Slovenskej republiky a z Českej republiky. In: *Národný inštitút vzdelávania a mládeže* [online]. Dostupné na: <https://nivam.sk/pozvanka-na-podporu-kreativneho-citania-pre-ziakov-zakladnych-a-strednych-skol-zo-slovenskej-republiky-a-z-ceskej-republiky/>. [zobrazené 2024-08-27].

[CENIGOVÁ, Rozália]. Výzva: Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice. In: *Národný inštitút vzdelávania a mládeže* [online]. Dostupné na: <https://nivam.sk/vyzva-najzaujimavejsie-podujatie-skolskej-kniznice-k-medzinarodnemu-dnu-skolskych-kniznic/>. [zobrazené 2024-09-05].

[CENIGOVÁ, Rozália]. Pozvánka na celoslovenský online seminár pre školské knižnice. In: *Národný inštitút vzdelávania a mládeže* [online]. Dostupné na: <https://nivam.sk/pozvanka-na-celoslovensky-online-seminar-pre-skolske-kniznice/>. [zobrazené 2024-10-09].

[CENIGOVÁ, Rozália]. Vyše 138-tisíc českých a slovenských rovesníkov si navzájom vymenilo záložku do obľúbenej knihy. In: *Národný inštitút vzdelávania a mládeže* [online]. Dostupné na: <https://nivam.sk/vyse-138-tisic-ceskych-a-slovenskych-rovesnikov-si-navzajom-vymenilo-zalozku-do-oblubenej-knihy/>. [zobrazené 2024-12-04].

[CENIGOVÁ, Rozália]. Školské knižnice už poznajú víťazov 20. ročníka celoslovenského projektu Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice. In: *Národný inštitút vzdelávania a mládeže* [online]. Dostupné na: <https://nivam.sk/skolske-kniznice-uz-poznaju-vitazov-20-rocnika-celoslovenskeho-projektu-najzaujimavejsie-podujatie-skolskej-kniznice/>. [zobrazené 2024-12-06].

CENIGOVÁ, Rozália. Celoslovenské online semináre zamerané na vedenie školskej knižnice. *Pedagogické rozhľady*. Online. Roč. 33, č. 3 (2024), s. 48 – 56. Dostupné na: <https://archiv.mpc-edu.sk/sites/default/files/rozhlady-casopis/pr3-24.pdf>. [zobrazené 2024-12-16].

CENIGOVÁ, Rozália. 2024. Analýza stavu školských knižníc za rok 2023. *Knižnica. Školské knižnice*. Online. roč. 25, č. 4 (2024), s. 85 – 83. Dostupné na: https://casopiskniznica.snk.sk/fileadmin/user_upload/Rocnik_2024/04/13_Rozalia_Cenigova.pdf. [zobrazené 2024-12-17].

<https://www.minedu.sk>

<https://nivam.sk/>

<http://www.slovtatran.sk>

<http://www.stonozka.sk>

<http://www.yoli.sk>

Vypracovala:

Mgr. Rozália Cenigová (5. mája 2025)

Oddelenie knižničných a informačných služieb

Odbor podpory neformálneho vzdelávania a školského športu

Národný inštitút vzdelávania a mládeže

Pracovisko Hálova 6

851 01 Bratislava

e-mail: rozalia.cenigova@nivam.sk